

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre 48 kor.

Fél évre 24 kor.

Egy negyed évre 12 kor.

Egy óra 4 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

KÖLTSÉGI LAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és környékén egyesült
vesszők pártjában.

TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, szeptember 15.

Durián István gróf békedemarsa a hadviselőkhöz.

(A külügyminiszter bizalmas eszmecserét javasol. — A béketárgyalások előkészítése. — A monarchia veszi kezébe a háboru befejezésének munkáját.)

Az összes hadviselő államok viszonyainak tárgyilagos és lelkiismeretes vizsgálata nem hagy fenn többé kétséget aziránt, hogy a népek, bármelyik oldalon küzdenek is, de mindannyian óhajtlák a véres harcok mielőbbi befejezését. E természetes és érthető békevágy dacára mindeddig nem sikerült megteremteni azokat az előfeltételeket, melyek alkalmasak volnának arra, hogy a békét közelebb hozzák a megvalósuláshoz és áthidalják azt a szakadékot, mely a hadviselő feleket elválasztja egymástól. Hatékonyabb utra kell tehát gondolni, melynek révén valamennyi ország felelős tényezőjének módot lehetne nyújtani a megegyezés jelenleg meglevő lehetőségeinek felülvizsgálására.

Az első lépés, melyet Ausztria-Magyarország szövetségeseivel egyetértve 1916. december 12-én tett a béke megvalósítása érdekében, nem vezetett a remélt eredményre. Ennek okai nyilván az akkori viszonyokban rejlettek. Az entente kormányok avégből, hogy népeik mind inkább lelöhadozó harci kedvét ébrentartsák, a jelzett időpontig a legszigorubb eszközökkel folytatták el a béke gondolatának bármely lehetőségét és így történt, hogy a talaj a megegyezés számára nem volt előkészítve. Miányszott a legszilajabb háborus uszítástól a békelékenységhez vezető természetes átmenet. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy a béke érdekében tett akkori lépésünk teljességgel sikertelen maradt. Eredménye éppen abban a személtől nem téveszthető tényben jelentkezik, hogy a béke kérdése azóta nem állt le a napirendről. És habár a nyilvánosság itőlőszéke előtt folytak le diszkussziók egyszerűsággal tanúsága is annak a nem csekély ellentétnek, a mely az egymással harcban álló hatalmakat a béke feltételekre vonatkozó nézeteik tekintetében ma még elválasztja egymástól,

mégis olyan atmoszféra létesült, mely

Meghívás bizalmas eszmecserére.

A háboru terhel alatt szenvedő valamennyi ország széles néprétegeinek komoly béketárgyalásában az egy némely vitás kérdések körül jelentkező tagadhatatlan közöledésben, valamint az általános békülékenyebb atmoszférában a császári és királyi közös kormány bizonyos mélységű biztosítékot vél látni aziránt, ha a béke érdekében tett újabb lépés mi az e téren eddig tett tapasztalatokkal is számot vetünk, ha jelen pillanat a siker lehetőségével biztathat. Az osztrák-magyar közös kormány tehát elhatározta, hogy valamennyi hadviselő barátot és ellenséget egyaránt egy előtt e járhatóknak mutakozó utra utal és javasolja, hogy szabad eszmecserében vizsgálják meg együttesen, vajjon adva vannak-e azok az előfeltételek, amelyek a béketárgyalások mostani megvalósulását kilátással biztatonak mutatják. E

a béke problémáját nem zárja többé felelős államférfiak nyilatkozataiba.

Tulzó optimizmus nélkül megállapítható, hogy elvakult háborus uszítók egyes, nyilván nem kicsinylendő kivételtől eltekintve a szövetséges államokban is mégis csak utat küzd magának lassankint a megegyezéses béke vágya és az, hogy a háboru nem kizárólag a fegyverek hatalma dönti el.

A császári és királyi közös kormány tisztában van azzal, hogy azon mélyreható rázkódtatások után, amelyeket a népek életében a világháboru pusztításal idéztek elő, a megrendült világrend nem lesz egy csapásra helyreállítható. Fáradságos és hosszadalmas az az ut, mely a gyűlölet és keserűség által elválasztott népek között a béke a viszonyok helyre állításához vezet, de mégis

kötelességük rálépni arra az utra, a tárgyalások utjára.

És ha még ma is akadnak olyan tényezők, akik ellenteleiket le akarják gyűrni és arra a győző akaratát rákényszeríteni akarják, mégsem szenvedhet többé kétséget, hogy ez a cél, ha ugyan egyáltalán elérhető, a további véres és hosszadalmas küzdelmet tételezze fel.

Ennek a felfogásnak az Európa valamennyi államára és népeire végzetes következményeit azonban egy később győzelmes béke sem tehetné már jóvá. Csak az a béke, amely az ellentétek ma még szétárgzó nézeteit igazságos módon kiegyenlítenék, volna az a béke, melyet minden nép áhit. Ebben a tudathoz és abban a rendületlen törekvésben, hogy a béke érdekében működjék, az osztrák-magyar monarchia ismét egy indítvánnyal lép elő, hogy az egymással ellentétként fenn nem álló hatalmak között közvetlen szóbeli eszmecserét lehessen létrehozni.

végből ma a császári és királyi közös kormány valamennyi hadviselő állam kormányát egy semleges küldött helyen tartandó bizalmas, nem kötelező megbeszélésre hívja meg és hozzájuk ily értelmű jegyzéket intéz. Külön jegyzék hozza e lépést a pápai szentszék tudomására, egyúttal appellálva a pápának a béke iránt tanusított érdeklődésére. Ertesítést kapta továbbá a demarsról a semleges államok kormányai is. A nézeteknek azon szakadatlan és szoros összhangja, mely a négyes szövetséges hatalom között fennáll, biztosítékot nyújt aziránt, hogy Ausztria-Magyarország szövetségesei, akikhez a javaslat hasonlóképen intézték, osztatlan fogják a jegyzékben kifejtett véleményeket.

A béke ajánlat, melyet a négyes szövetség hatalma 1916. december 12-én ellenteleik-

nek tettek, amelynek békülékeny alap gondolatát soha el nem ejtették a háboru történelében, dacára az elutasításnak, melyben részesült, fontos biztatást jelent. Az első harmadfél háborus évvel ellentétben attól a pillanattól kezdődőleg a béke kérdése Európa, sőt az egész világ diszkusszióinak központjában volt és azóta ezt az eszmecserét folyton fokozódó mértékben foglalkoztatta és uralta. Majdnem valamennyi hadviselő állam szót emelt a béke ennek a lehetőségének feltételei és előfeltételei érdekében. Ezen eszmecserének fejlődése azonban nem volt egységes és folytonos. Az alapul szolgáló álláspontok a katonai és politikai helyzet befolyása alatt váltakozván, kézzelfogható, gyakorlatilag értékesíthető általános eredményre legalább is eddig nem vezettek. Mindezeknek az ingadozásoknak ellenére megállapítható, hogy a szembenálló felfogások közötti úr nagyban és egészben valamennyire csökken és hogyha bár, tagadhatatlanul továbbra is vannak, eddig át nem hídalt, határozott, ellentétek, részleges elfordulás mutatkozik a legszélsőségesebb hadicélok némelyikével szemben. A világbéke általános alapelvei tekintetében a nézetek bizonyos összhangja nyilvánul meg. Mindkét táborban, a széles néprétegeknél kétségtelenül észlelhető a békére és megegyezésre irányuló akaratmegerősödése. Ha azzal a fogadtatással, melyben a négyes hatalom békeajánlata ellenteleinknél annak idején részesült, egybevetjük ez utóbbiak felelős államférfiainak, valamint nem felelős, de politikai tekintetben semmiképpen nem befolyás nélküli személyiségeknek, későbbi nyilatkozatait, ez az összehasonlítás szintén igazolja a fentebbi benyomást.

Változás az ententénál.

Mig például a szövetségeseknek Wilsonhoz intézett válasza olyan követeléseket állít fel, melyek Ausztria-Magyarország szétdarabolásával és a német birodalom megnyirbálásával és belső átalakításával és Törökország európai birtokállományának megsemmisítésével voltak egyértelműek, a későbbiek során ezek a követelések, amelyek a megvalósítás arányában perdöntő győzelmet feltételeztek volna, félhivatalos helyről föbbrendbeli entente nyilatkozatban módosítottak, avval részben ellentétet ejtve. Így például Balfour körülbelül egy évvel ezelőtt az angol alsóházban egyik nyilatkozatában kifejezetten elismerte, hogy

Ausztria-Magyarországnak önmagának kell megoldani a belső alapviszonyait és hogy kívülről senki se kényszeríthet rá Németországra alkotmányt. Lloyd George ez év elején kijelentette, hogy nincs a szövetségesek hadicéljai között Ausztria-Magyarország felosztása, az oszmán birodalomnak török tartományaitól való megfosztása és Németország belső reformálása.

Szimpatikusnak tekinthető továbbá, hogy Balfour 1917. decemberben kategórikusan visszautasította azt a feltevést, mintha az angol politika valamikor is lekötötte volna magát a Rajna balparti német területeiből álló állam alakítása érdekében. A központi hatalmak kifejezetten semmi kétséget sem hagynak fenn abban a tekintetben, hogy csupán védelmi harcot folytatnak területeinek esorbítására és biztonságára. A konkrét hadicselek területén mutatózó közlekedés szemből, a közlekedés azoknak a nézeteknek a tekintetében, melyek

emberiségnek és Európa és a világ jövőjének rendje felépítésének alapjait szolgáló hivatalos iránymutatásokat illetik.

Megegyezős béke.

Az elfogulatlan szemlélő előtt bizonyára nem lehet kétséges, hogy mindegyik hadviselő államban

lassan megismerosodott a meggyezős béke vágya,

ugy hogy egyre jobban vért tört magának az a meggyeződés, hogy a vérszerűleg további folytatása Európát szükségszerűleg romhalmazzá változtatná és fejlődését évtizedekre szóló kimerültség állapotába döntné, anélkül, hogy biztosítva volna arról, hogy ezzel véget érne a fegyveres döntésre irányuló felfozás, amelyre négy, szonyu áldozatokkal, szenvedésekkel és erőfeszítésekkel teljes esztendő óta mindkét fél hasztalanul törekedett. Amde mily uton és módon lehet a meggyeződés módjait egyengetni és azt elérni? Van-e komoly kiút arra, hogy ehhez a célhoz a béke problémája felett folyó vitának az eddigi módon való folytatásával el lehet jutni?

Nincsen elég bátorságunk erre az utóbbi kérdésre igennel válaszolni.

A vitaközös az egyik nyilvános szószéktől a másikig, úgy mint eddig történt, a különböző államok államférfiai részéről voltaképpen csak monológok sorozatai voltak. Hiányzott belőlük mindenekelőtt a közvetlenség, az egymást megértés, a beszéd és az erre adott válaszok nem kapcsolódtak egymáshoz. A beszédok kölcsönösen elszórtak a szóvivők felett. Másrészt a viták nyilvánossága és talaja volt az, amely megfosztotta azokat a sikeres továbbfejlődés lehetőségétől. Minden ilyen természetű nyilvános nyilatkozatnál a kifejezés módjának az a fajta talaj alkalmazást, mely a nagy távolságra és tömegre való hatást teszi számításba. Ezzel azonban az illető nyilatkozó tudatosan vagy nem tudatosan növeli a szembenálló felfozástól elválasztó űrt. Félreértéseket idéz elő, melyek gyökeret vernek és nem küszöbölhetnek ki, sőt megnehezítik a nyűt, egyszerű eszmecserét.

A vezető államférfiak minden nyilatkozata, míhelt mentörtént és még mielőtt a másik illetékes tényező erre válaszolhatna, felelősen elemek tulzó megvitatójának táronnái válnak, de magukat a felelős államférfiakat is az az aggodalom, nehogy ahadviselés érdekei, a haza közhangulata kedvezőtlen befolyásával veszélyeztessék, a saját végső szándékait idő előtt elárulják, magasabb hangok használatára és szélsőséges álláspontokhoz való rágaszkodásra késztetik.

Közvetlen megbeszélés.

Ha tehát megkísérik, annak a megvizsgálása, hogy adva vannak az alapok egy olyan meggyeződésre, amely a harc öngyilkosságzámba menő katasztrófáját Európáról elhárítani alkalmas, akkor erre mindenesetre más és pedig oly módok volna választható, mely

Mi — Németország nélkül.

Bécsből jelentik: A monarchia békedemarsáról illetékes diplomáciai helyen a következőket jelentették ki: Sokféle érdeklődést fog kelteni, hogy miért Ausztria-Magyarország teszi ezt a lépést és miért Németország nélkül. Ez azért történik, nehogy úgy tűnjék fel a dolog, mintha egyik hatalmi csoport fordult volna

Wilson folyó évi február 12-én és július 4-én tartott beszédeiben olyan alapelveket szövegezett meg, melyek az ő szövetségeseinél nem keltettek ellenmondást és amelyeknek messzemenő alkalmazása nyilván a négyes szövetség hatalmának részéről nem találtak kifogásokra, feltevé, hogy ezen alkalmazás megfelelő és a többi állam érdekeivel is összeegyeztethető. Természetesen meggondolandó, hogy nem elég, ha a nézetek az általános alapelvek tekintetében meggyeződésnek, hanem hogy ezen tulmenőleg arról van szó, hogy azoknak értelmezése és az egyes konkrét hadi és békekérdésekre való alkalmazása tekintetében létesüljön egyetértés.

közvetlen szóbeli megbeszélése a kormányok képviselői között.

és csakis ezek között válnék lehetővé. Az ilyen megbeszélés és kölcsönös megvilágítás tárgyát tennék ugy az egyes hadviselő államok ellentétes nézetei mint az azok általános elvek is, melyek a békének és az államok jövőbeli kölcsönös viszonyának alapjait szolgáló hivatványok és melyekre nézve egyelőre

a meggyeződés, a siker kilátásával megkísérelhető.

Míhelt a meggyeződés az alapelvekre el volna érve, a megbeszélések során meg kellene kísérelni az egyes alapelveknek a békekérdésekre való konkrét alkalmazását és ezzel az utóbbiak megoldását. Szeretnők remélni, hogy a hadviselők egyik részéről sem fog akadály felmerülni egy ilyen eszmecserében. A hadicselekmények nem szenvednének megszakítást. A megbeszélések is csak addig a pontig mennének, amíg azokat a résztvevők biztatónak tartanák. A hadviselő államokra ebből semmi hátrány sem származhatna. Egy ilyen eszmecseré távol attól, hogy ártson a béke ügyének, nyilván csak hasznára válhatna, amely első alkalommal nem sikerül, megismételhető, talán már csupán a felfozások tisztázásához is hozzájárulhat. Számítalan régi félreértés volna kiközösölhető, sőt új felismerések törhetnének maguknak utat. Gátakat szakíthatnának az emberszeretet visszatartott árjai, melyeknek melegségében továbbra is fennmaradna minden, ami lényeges, azonban eltűnne nem egy olyan visszatartott dolog, melynek ma még tulzott jelentőség tulajdonították.

Megvagyunk győződve, hogy mindegyik hadviselőnek kötelessége az emberiséggel szemben megvizsgálni, hogy vajjon ma egy annyi áldozattal járt, de eldöntetlenül és egész lefolyásával a meggyeződésre utaló küzdelemnek olyan sok esztendeje után, nem lehetőséges-e a rettentő harcnak véget vetni.

A császári és királyi kormány tehát, az összes hadviselő felek kormányainak javasolna, hogy a békekötés alapelvei felett való bizalmast és nem kötelező megbeszélésre küldenének ki a semleges külföld egy helyére egy még kijelölendő közeli időpontban, képviselőket, akik megbiztatnának, hogy kormányaiknak a fenti alapelvekre vonatkozó felfozást egymással kösöljék, hasonló közléseket átvegyenek, valamint a szabatos megvilágítást igénylő összes nézetekre nézve nyílt és őszinte felvilágosításokat kérjenek és adjanak.

na a másik hatalmi csoporthoz, amikor itt csak fesztelen tárgyalásról van szó. Egyébként hang súlyozni kell, hogy a németekkel és a többi szövetségeseikkel egyértelműen teszi ezt a lépést, úgy, hogy külön békelépésről szó sem lehet. A semleges államokat csak értesítettük a lépésről, de az összkonferenciára őket nem

hívtuk meg. Oroszországot, Ukrajnát és Romániát szintén csak értesítettük. Az esetben, ha a meghívott ellenséges államoknak csak egyike vagy másika jelennek meg a tárgyalásokon, akkor új helyzettel állunk szemben, melyre vonatkozólag szabad kezet tartottunk fenn. Azonban ez nem jelenti azt, hogy azzal az állammal nem bocsátkozunk készséggel tárgyalásba.

Az aradi zsinatot

nem hívja össze a metropolita konzisztórium.

(Mangra még egy kísérletet tesz. — A kormány hajthatatlan.)

(Budapesti munkatársunktól.) Köztudomásu, hogy az Aradra, Karánsebesre és Nagyszebenbe összehívott görögkeleti román egyházi zsinatok a zsinati képviselők passzív rezisztenciája, másrészt a zsinatok határozata következtében szétesztlottak a nélkül, hogy a zsinatokon a tárgysorozat szereplő kérdések bármelyikével is foglalkoztak volna. Az oka ennek az volt, hogy a román püspökök és a román lelkészek sérelmesnek tartották, hogy a kormány a zsinatokra miniszteri megbízottat küldött. A miniszteri megbízottakat még Apponyi Albert gróf kultuszminiszter nevezte ki, de Apponyinak ezt az intézkedését mindenben magáévá tette hivatali utóda, Zichy János gróf is.

Mangra Vazul, a nagyszebeni metropolita, aki ma a józanul gondolkodó románok vezére, ebben az ügyben még a parlament nyári szünete előtt memorandumot adott át egyrészt Wekerle Sándor miniszterelnöknek, másrészt Zichy János gróf kultuszminiszternek és e memorandumban elmondotta, hogy a görögkeleti román egyház törvényivel ellentétben áll a kormánynak az intézkedése, amely sérti az egyház autonomiáját. A metropolita, aki súlyosan elítéli a román tulzók aggresszív viselkedését, mindenképpen a békés megoldást kereste és a békés megoldást igyekezett elősegíteni azokon a tanácskozásokon, amelyeket ebben az ügyben a miniszterelnökkel és a kultusz miniszterrel folytatott.

A kormány azonban, nagyon helyesen, megmaradt eredeti álláspontja mellett, mert a mai időben kétségkívül szükség van arra, hogy a kormány képviselője jelen legyen és módjatekén hallja azt, amit ott beszélnek és módjatekén hozza, hogy a zsinatokon elhangzott beszédekről referáljon a kormánynak. Ez az intézkedés a multak szomorú tapasztalatai után bizonyára senki előtt sem tűnik fel feleslegesnek.

Mangra Vazul a miniszteri audienciákon nem kapott biztatást. Ez az oka annak, hogy a nagyszebeni metropolitai konzisztórium semmiféle lépést nem tett még abban az irányban, hogy az eredmény nélkül széjjel ment zsinatot össze ismét összehívja, mert nyilvánvaló, hogy ha ezt megtenné, akkor a jelen körülmények között a zsinatok szintén a multkorhoz hasonló tiltakozással oszolnának szét.

A metropolita értesülésem szerint még egyszer kísérletezni fog a kormánynál. Ő reméli, hogy ez a kísérlete eredménnyel jár, a kormány azonban — igen jó helyről beszerzett információim szerint — el van tőkélve arra, hogy semmit nem változtat eddigi elfoglalt álláspontján és pedig azért, mert arra semmi ok nincs. A kormánynak egyebekben sem sürgős, hogy a zsinatok összeüljenek, ez legfeljebb csak a zsinatoknak és az elintézésre váró sok görögkeleti román egyházi és iskolai ügynek lehet sürgős, hogy a zsinatot megtartsák.

Végső eredményben pedig nem szükséges, hogy mindig a magyar kormány engedjen és mindig a román álláspont győzedelmeskedjék a magyar állásponttal és a magyar állam existenciális érdekeivel szemben.

Erőszakoskodik a Pamutközpont.

(Rájlesztés a főispánra. — Nemis tényesen alapuló távirat. — Nem változik a főispán rendelkezés.)

Az Aradi Közlöny tegnapi esti számában teljes egészében közölte dr. Barabás Bélának, Arad város főispánjának azt a rendkívül érdekes és humánus rendelkezését, melylyel két aradi kereskedőnek heverő s a Pamutközpont által lefoglalt textilárakat közcélokra kiadni rendelte. Az aradi közéleti hivatal már több ízben tett felterjesztést a főispánhoz, hogy az aradi szegényház, árvaház és gyermekkórház cónaira utaljon ki szövetnemüket. Hiszen köztudomásu s nemestk hivatalos körökben, de a nagyközönség körében is beszélük, hogy ezeknek az intézeteknek a háboru folyamán teljesen elrongyolódott a vászon és ruhakészletük olyanira, hogy a szegényház lakói a szó teljes értelmében utolsó rongyaikban járnak és fekszenek. Az árvaház készlete is egészen elfogyott, a gyermekkórház fehérnemű állományát pedig már a higiénia követelményei miatt is fel kell frissíteni.

Minden hivatalos lépés meg is történt, hogy a Pamutközpont a jogos igényeket kielégítse. Ákták, levelek mentek egyre a titokzatos központ felé, honnan azonban megnyugtatóst nem hozott a posta, s a hol semminemű intézkedés az állapotok szanálására nem történt.

Ez az előzménye Barabás Béla eléggé nem dícsérhető eljárásának. A főispán merészen belenyult a textil-dzsungelbe s azzal a hittel, hogy a törvénynek nem a betűi, de a szelleme respektálandó, két aradi kereskedőt utasított, hogy *e humanitárius célra* árúikat adják át a közéleti hivatalnak.

A Pamutközpont a főispán intézkedéséről meglepően rövid idő alatt tudomást szerzett.

Sokkal rövidebb idő alatt meg is mozdalt, mint azt egy központtól elvárhatnák, mindenesetre sokkal hamarabb intézkedett a főispán határozata ellen, mint annak idején, mikor a köz érdeklődésben intézkedésre kérésük ill az aradi szegények, árvák és gyermekek érdekében.

Ma reggel a következő táviratot küldte Barabás Béla főispánhoz:

Méltóságos Barabás Béla főispán Urnak, Arad. Itteni lapok közlése szerint méltóságod úgy intézkedett, hogy aradi kereskedők központunknál bejelentett árúikat szabadon eladhatják.

Hivatkozunk a 2593/1917. sz. kormányrendeletre, mely szerint bejelentett árúk feloldását csak keresk. min. rendelheti el. Kérjük méltóságodat, hogy téves információkon alapuló rendeletét sürgősen visszavonni sziveskedjék, mert különben csak kereskedőkre származhatnak nagy kellemetlenségek, akik ellen árúk be nem szolgáltatása esetén büntető felfelentést azonnal megtesszük. Pamutközpont.

Amint a távirat szövegéből látható, a Pamutközpontot helytelenül informálták. A sürgönyben ugyanis a következő kitétel van: „Méltóságod úgy intézkedett, hogy a kereskedők központunknál bejelentett árúkat szabadon eladhatják” Nyilvánvaló, hogy a főispán így nem intézkedett, helyesebben: nem így intézkedett. Munkatársunk ma felkereste Barabás Béla főispánt s felkérte, legyen szives, nyilatkozzék erről a pamut kavarodásról. A főispán készséggel állott rendelkezésünkre s a következőket mondotta:

— Itt semmi törvénytelen dolog nem történt, noha tudom azt, hogy a szükség még a törvényt is megbontja. Intézkedéseimre itt pedig eminenter szükség volt. Egyébként az ügy-

rői a Pamutközpontnak a következő sürgönyt küldtettem:

Pamutközpont, Budapest. Ma reggel vett táviratukra közlöm, hogy a kereskedőknél bejelentett árúkat szabad eladás végett fel nem oldottam. Csak két céget utasítottam náluk levő mennyiség kiadására árvaház, szegényház, gyermekkórház legszükségesebb igényeinek kielégítésére. Kérem bevárni jelentésemet. Barabás, főispán.

— Jelentésemmel keddre kész leszek s abból a Pamutközpont kiolvashatja, hogy csak azt tettem, amit a Pamutközpontnak már régen meg kellett volna tennie. Egy alkalommal már megtettem ugyanez főispánságom ideje alatt. A Gyermekfelruházó egyesület kérelmére 60 gyermek számára oldottam fel és utaltam ki a ruhaszövetet s a központ akkor is belátta, most is be fogja látni cselekedetemnek helyességét. Ami a sürgönynek azt a fenyegetését illeti, hogy „a kereskedőkre származhatnak nagy kellemetlenségek . . .”, erre nézve az a válaszom, hogy az én jól átgondolt s a szükség parancsolta intézkedéseim miatt egyetlen kereskedőnek sem fog megörbülni egy hajászála sem. Minden erőmmel fedezni fogom őket s megvagyok arról győződve, hogy jelentésem elolvasása után az illetékes körök nekem fognak igazat adni. Ami a Pamutközpontnak azt a felszólítását illeti, hogy intézkedésemet vonjam vissza, már most határozottan kijelentem, hogy — nem vonom vissza! Jogosan cselekedtem s meg fogom győzni a központ vezetését, vagy ha kell, a minisztert az én cselekedetemnek teljes igazságáról. Csak azon csodálkozom, hogy akad egy központ, amely feltételezi Arad város főispánjáról, hogy olyat cselekszik, amely az erkölcsi törvénybe ütközik. Nem tudom, honnan vette az információját a központ, amelynek alapján engem azzal gyanúsíthatna meg, hogy „szabad eladás”-ra oldottam fel árúkat egyes kereskedőknél. Jó, hogy azt nem mondták, hogy nekem ebből anyagi hasznom van.

Aldozás az ellenséges rajvonal előtt.

Tábori posta 290. 1918. április 30.

A nap lemenőben van. Küldőnc belépés után egy parancsot nyújt át:

„Holnap reggel a görög keleti lelkész meggyontatja a románokat.”

Hát ez hogyan történhetik meg? Hisz egyik kavernától a másikig — hol a legénység elrejtözve pihen — nappal közeledni nem lehet az ellenség közelléte miatt; éjjel pedig ételkiosztás van, a legénység nagyobb része pedig tábori őrségen — két ellenség drótakadályai között — teljesít szolgálatot.

Este 10 óra. Ganea tábori lelkész megérkezik s jelenti eljövételének célját.

— De tisztelendő ur! — Itt az állásokban nem lehet ezt elvégezni!

— Ki fogok menni hozzájuk a tábori őrsre — felelt ő.

Éjtél után a kavernákban visszamaradtakat megáldoztatva, ki megyünk a tábori őrséghöz. Rajvonal előtt — mely sziklás terep miatt alig 30—40 cm. mély, nekünk szegzett puskával megállít egy őrszem. 4 lépés távolságról megmondjuk a napi jelhangot s tovább enged. Alig teszünk vagy 10 lépést a drótakadályig, midőn a fenti eset megismétlődik. Keresztül megyünk ezen is, az őrséghöz közeledünk — mely 24 emberből állott. Sötét lévén, másodszer is megismétlődik ezen eset.

— Fiuk! — kértem őket — hány magyar van közöttük?

— Három.
— Hát a 2-ik számú őrsön?
— Ott öten vannak — felelte az őrsparancsnok.

— Itt van a görög keleti tisztelendő ur, meg fogja gyónatni a románokat. Csendesen és egyenkint hívjátok össze őket. Ti pedig addig szétosztva figyeltetek, hogy az ellenség meg ne lépjen harnököt.

Néhány perc múlva jelenti egy altiszt, hogy mindnyájan itt vannak.

Sűrű fekete felhőkből apró és ritka hópehelyek szállingóznak. Legénység vas sisakkal a kezében — térdén állva a szabad ég alatt — teljesíti köteletségét a jó istennel szemben. Két legközelebbi őrszem — az éjhomályban, ellenség felé irányított megtöltött puskával — hallgatja az imát.

Mindannyian megvagyunk hatva ezen veszélyeztetett helyen végbe ment szent jelenettől, hol minden pillanában ki voltunk téve ellenséges ágyutűznek, mely maig egy este sem maradt el. Az ur nagy hatalma ugylátszik megnémította az ágyukat.

Messze egymástól széjjelszórva szoktak e helyen szolgálatot teljesíteni, hogy az ellenséges ágyutűz ne tegyen egyszerre többekben kárt; és ime most sokan egymásmellé gyülekezve, hajdan fővel és meghajtott térdrel vannak egy csoportban. Nem törődnek ők most semmivel, mintha tudnák, hogy az ur isten hozzájuk küldte őrangyalát. Szárnyát szétterjesztve lebegett biztosan a letérdelt felet, megvédve őket, meg az ur Jézus szent testét és véréit.

Az embert szokás előkészíteni gyónásra, beszélni a szószékéről édes hangon, nagy, tehetőséges szónokok megmagyarázva az Urvacora jelentőségét és fontosságát. Itt nem beszélt senki, csak egy pár suttogó szó hangzott el, hogy az ellenség meg ne hallja — mely suttogás azonban annál nagyobb visszhangra talált az őrség szívében, a mely előbb felfegyverkezve állt ölési szándékkal, torzképpel, csillogó szemekkel, ujjával a puszka ravaszán, várva, hogy az öldöklő vasat kiereszse a feléje közeledő ellenségre. S ime ugyane helyen, ugyanazon emberek összekulcsolt kezekkel, imára meghajtván könyörögnek a jó istennel való kibékülésért. Lelkész stolával és keresztrel felfegyverkezve egyenként félre hívja, meggyontatja mindegyiket. Várakozók közül néhányan ki-ki mennek lesbe megvédeni az ellenséges megzavarástól ezen szent és magaslatos aktust, mely érettük és bajtársuk lelkiüdvéért megy végbe. Az előbb felszentelt urvacorával megtöltött kelyhet magasra emelve megáldja őket. Minden világi gondtól mentesen, legnagyobb alázattal közeledik mindegyik urvacsorát venni, lelki üdvösséget szerezni, hozzátartozóitól távol töltött szenvedés és tövises útjában. Szokásos ima után megkönnyebbült lélekkel, szelid arccal foglalja el ki-ki kijelölt helyét, mintha ez után semmi veszély nem fenyegethetné többé.

Itt tűnik ki az emberek megjelenése, kik meghajtván magukat a mennyei urunk előtt, földi urunk parancsait is híven tudják teljesíteni.

Lindner János főhadnagy, századparancsnok

MŰVÉSZET.

Feljelentés Szendrey Mihály ellen.

A kellemetlenkedő kollega.

Paraszos levélben közli velünk Szendrey Mihály színigazgató, hogy a kollegiális intrika, a kartársi irigykedés, milyen kellemetlen helyzetbe hozta.

— Egyik szomszéd nagyváros színidirektora feljelentést tett, az országos színészeti felügyelőnél, az aradi konzorcium ellen. A feljelentő szerint az aradi színtársulat tulszervezkedett a megengedett határokon s ezzel kétségesse tette a tagok tisztességes megélhetését a mai nehéz és drága időkben.

Ez volna a vád.

Van ugyanis az országos színművészeti letnek egy határozata, amely szerint az egyes társulatok csak bizonyos meghatározott számú tagokból állhatnak. A megegyezés szerint a színtársulatok tagjait egységekre szerződtek s ha a társulat tulszervezett, túlnépes, akkor kisebbek lesznek az egységek s így kevesebbet kapnak az egyes színészek, esetleg elégtelen összeget, melyből hivatásukhoz képest tisztességesen megélni és jól ruházkodni nem is tudnak. Aki esetleg nem tudná, annak meg kell magyaráznunk, hogy a színházak világában „egység” alatt egy bizonyos fix összeget értenek, mely a szerződésben alapösszegül szolgál. Ha például valaki 12 egységre szerződik, az annyit jelent, hogy az illető hetenként 12-szer kapja azt az előre megállapított fix összeget. Aradon az egység 7 korona.

Az országos színészegyesület határozata szerint az első, második és harmadrendű társulatok szerint az egység száma nem lehet több 1000—600 és 400 egységnél. Most a névsorok lekötése alkalmával azonban kitünt, hogy az aradi színtársulat egysége 1400-at tesz ki. Ez a szervezkedés természetesen a közönség előnyére történt, de a kollegiális intrika felhasználta ezt kellemetlenkedésre.

Wlassics Gyula báró miniszteri tanácsos, színészeti felügyelő igazolásra szólította fel Szendrey Mihályt, ki védelmében előhozta, hogy ő a felemelt helyárok mellett biztosítani tudja a tagoknak a megélhetését, ezenkívül meg is akar felelni annak a bizalomnak, amelyet a közönség részéről 15 év óta élvez Aradon. Egyébként opera előadásokat másképpen nem is tud előadni, csakis egy ilyen módon megszervezett társulattal. Hivatkozott arra is, hogy amennyiben a társulat megfelel a publikum igényeinek, a város — ha szükség lenne rá — nem zárkózik el újabb helyár emelés elől. Egyelőre azonban erről szó sincs és szükség sincsen rá. A társulat kiadásai igaz, hogy ma a legnagyobbak a vidéken, a kolozsvári színház kiadásait is beleszámítva, de a közönség pártolása lehetővé teszi, hogy ez a nagy társulat a legkedvezőbb auspiciumok között kezdje meg ilyen horribilis kiadások mellett is az idei szezont. A legkisebb egység az aradi konzorcium kebelében 12, ezt a kezdő kardalosok kapják, ez is heti 84, havi 336 koronát jelent. A primadonnák egysége 50, ami heti 350, havi 1400 koronának felel meg. A megélhetés lehetőségére azonban még ez sem sok.

Az aradi konzorcium kiadása ezek szerint a következőképpen alakul:

A tagok havi fizetése: 40.000 K. Jogdíjak 10% bruttó: 5000 K. fűtés világítás: 6000 K, zenekar: 6000 K, műszaki személyzet: 4000 K, órségek: 1400 K, nyomdai költségek, hirdetések: 2000 K, kellékes és szerelési kiadások: 3000 K, 5% nyugdíj: 3000 K, apróbb kiadások: 1000 K. Ez 71000 korona havi kiadást jelent, amely a bérletben és a felemelt különbözetben talál fedezetet.

Nincs ma társulat, — írja Szendrey Mihály. — mely szervezettségben az aradihoz csak hasonló is lenne. Minden szerepkör kétszeresen, sőt háromszorosan is bevan töltve.

Énekesek: Horváth Mici, Váradi Margit, Somlyó Böske, Jakabfi Jolán, Rontay Boriska, Szegő Lili, Pardi Armand, Róna Dezső, Győző Alfréd, Barics Gyula, Gömői László, R. Tóth József, Matolcsi Béla, Herold Ede, Faludi-Károly, Lenkey György.

Próza előadók: Csige Böske, Kiss Mariska, Kiefer Lujza, Benkőné, Thomay Masa, Szendrei Mihály, Várnay Jenő, Forgács Sándor, Ungvári Miklós, Földes Mihály, Lagosi Dániel és Kertész Dezső.

Karmesterek: Gellért Pál és Csányi Mátyás. Ezenkívül 26 tagú zenekar és megfelelő művészeti személyzet.

A társulat folyó hó 28-án kezd meg aradi előadásait. Az első heti műsor a következő: Szombat: Sztambul rózsája, vasárnap délután: Tiszavirág, este: Koristalány, hétfő: Koristalány, kedd: Tosca, szerda: Cigánybáró, csütörtök: Feltékenység, péntektől kezdve Árva László király.

* A 28-as vadász zászlóalj hadlalbum akciója a zászlóalj hadiözege és árvaalap javára Almaj Laci harctéri zenekarának közreműködésével f. hó 15-én, vasárnap és 16-án hétfőn este 9 órakor a Városi kávéházban nagy hangversenyt tart. Beléti-díj 1 korona.

* László Sándor és Rozgonyi Ágnes hangversenye 17-én, kedden az új zárórarendelet folytán este 8 órakor és nem félkilencor kezdődik. Jegyek Scherhagnál 2—40 korona árba válthatók.

Folyik a nyomozás Kovács János halála miatt!

(Veszétség a Pasteur-oltás után.)

Nagyon sokat beszéltek ma Aradon a szerencsétlen Kovács János, a veszétségben elhalt gyermek tragikus sorsáról. Az eseményt sokféle szempontból vitatták meg, mert az orvosi tudomány szerint, amely csak fizikai tényeket ismer, kizártnak látszik, hogy egy ember megkapja azt a végzetes bajt anélkül, hogy a veszétség vírusa a vérbe jusson, már pedig — mint azt az „Aradi Közlöny” megírta — a Kovács fiút nem vezett kutya harapta meg. A szülők nem akarnak belenyugodni abba a magyarázathoz, hogy gyermekük kutyamarás áldozata ugyan, azonban a gventéren valószínűleg nem azt a kutyát vészelték meg, amelyik a fiút meg harapta. Ők máshol keresik a baj keletkezésének okát és azt mondják, hogy gyermekük valaki meglétszítésének az áldozata és intézkedés is történt, hogy ez irányban meginduljon a nyomozás.

Arról is sokat beszéltek, hogy miért nem küldötte föl az aradi rendőrség Kovács Sándort a Pasteur-intézetbe. A tökéletes prevenció az lenne, ha mindenkit, akit kutya megmárt, az említett kórházba vinnék oltás céljából. Azonban egy régi, copfos minisztériumi rendelet, amely a Pasteur-oltások első idejében keletkezett, ezt kizárja. Minthogy a kutyáról nem állapították meg a veszétséget és minthogy az nem volt kóbor eb, a fiú nem részesülhetett a védőoltás áldásában.

A sajnálatos esettel kapcsolatosan természetesen a Pasteur-oltásokról is sok szó hangzott el és az „Aradi Közlöny” tudósítójának tudomására jutott egy ezzel összefüggő tragédia, amely ugyanezen Aradon játszódott le.

Védőoltás nélkül a megmártak 15—20 százaléka pusztul el a tudományos megállapítás szerint, míg az is megtörténik, hogy beoltott embereken is kiüt a veszétség, de ez az esetek fél vagy 1 százaléka.

Zsigri Ferenc a Pécskal-ut 12. szám alatt lakó aradi iparossal történt, hogy a kezén megharapta egy kutya. Ez a veszélmesebb eset, mert a fertőzés közvetlenül történik. Ugyan

is a mérget tartalmazó nyál közvetlen érintkezésbe jut a vérrel és nagyobb mennyiségben jut a sebbe. Zsigri nem akart semmi áron sem felmenni a Pasteur-intézetbe, noha a rendőrség erre felszólította, sőt rezerválist is adott, amelyben kijelentette, hogy küldték, de ő nem ment. Négy nap múlva azonban orvosa, Stauber Andor dr. tisztí orvos rábeszélésére mégis felvétele magát az intézetbe, ahol 3 héttig kezelték és a szabályszerű mennyiségű oltást megkapta. Győgvultan küldték haza Aradra. Itthon rövid idő múlva ízfájdalmakról panaszkodott és mikor Stauber dr. másnap megvizsgálta, azt vette észre, hogy Zsigri emlékező tehetsége hísvos és ez gyanút keltett benne. Vízet próbált itatni a rosszul létről panaszkodó emberrel, azonban az már nehezen ment, sőt mikor 2 óra múlva újból megjelent nála az orvos és ismét vizet itatott vele, az iparos csak nagy kínok között tudott lenyelni egy-két kortyot. Kórházba küldte a betegét, ahol az egész nap jól érezte magát. Este felé állapota rosszabbodott, éjjel két órakor kitört rajta a veszétség és két óra alatt iszonyu kínok között meghalt.

Barabás Béla főispán akciója.

(„Felebaráti Kéz” lotóronv alan erősítőse. — Felhívás adakozásra.)

Már elmúlt egy esztendője, hogy a felmentettek által kezdeményezett eszme, a hadharvonultak s a háboru évéb szerencsétlenségnek segítése, hatalmas erőt nyert, a „Felebaráti-kéz” mögött ma már egy esztendő tapasztalata áll. Az alap feladatainak teljesítését a társadalomnak az az osztály, melynek támogatására számbot Barabás Béla főispán, derekasan tette lehetővé azzal, hogy helyenezer koronát kitvő értékkel emhítette a közromort. Tiszten nönzbeli segítségre ötvenezer koronát fordított az alap.

Most a háboru ötödik esztendőjének lemehezőbb időszakát következik. Erre fel kell készülni, ez volt az indító oka annak, hogy Barabás főispán értekezletet hívott össze, ahol beszámoltak az eddigi történetekkel s megállapoltak az újabb teendőkhöz.

A gyűlésen a főispán beszámolt a „Felebaráti-kéz” addigi munkásságával, bemutatva a számvévi hivatal megbízottjával, dr. Hank Albert által megvizsgálott pénzüri könyveket s ismertette az értekezlettel a szervezés módját, melynél minden oda iránvul, hogy a hancvált adományok rendeltetési helyükre kerüljenek. Ezt a célt sikerült elérni. Az értekezlet által delegált bizottság vizsgálta meg a kezelést, pénzüri könyveket és mellékleteket, s konstátálta, a legnagyobb rendet és munkásságot. A bizottság tagjai voltak: Hehs Béla bankigazgató, dr. Köf János ügyvéd, Tömörny Jenő, az Andrányi K. és Fia cég főnöke, Kornis Ödön bizományos, Grünwald Samu nagykereskedő és Czobor Ottó. A bizottság örömmel állapította meg, hogy eddig pénzüri segítségre ötvenezer koronánál többet, míg a törffa, természetben kiszolgáltva szintén megközelíti a huszezer korona értéket, így a „Felebaráti-kéz” helyenezer koronánál nagyobb összeggel segítette a szegényeket.

E tények konstátálása után az értekezlet mekkérte Barabás Béla főispánt, hogy nemcsak akcióját folytassa tovább, biztosította őt anyagi támogatásáról és a társadalom igaz háláiról.

Az értekezlet köszönetét fejezte meg ki Rósko László kir. s. tanfelügyelőnek, aki az alap érdekében érdemes munkát végzett, ugyszintén hálával emlékezik meg s köszönetet mond Ivancu tüzérkapitány, felszerelési állomásparancsnoknak sok-sok lekötölező szívesességért.

Az értekezlet elhatározásából Barabás Béla főispán a napok folyamán felhívást küld szét mindazoknak, kiktől reméli a „Felebaráti-kéz” további támogatását.

Remélhető, hogy Arad társadalma megértéssel támogatja nagy fia emberbaráti munkáját, az isazi szeretet forrása lesz az így megeremtetni alap. Az újabb gyűjtést Hehs Béla, az Ipar és Népbank igazgatója kezdetje meg 1000 koronás adományával.

HIREK.

Kivégzett aradi katonaszökevény.

(Nyolcszor szökött meg a csapatától.)

A temesvári hadosztálybírósg ma délelőtt egy szökött katonát fölött ítélkezett és az ítélet halálos volt. A halálbüntetést délután fél háromkor hajtották végre. Berán Simon 33-ik gyalogezredbeli huszonnégy esztendőes közlegény a statárium kihirdetése előtt hétszer szökött meg csapatától, de mindannyiszor kétrekerült s kisebb-nagyobb büntetéseket kapott. Junius havában a szegedi katonai kórházba került, ahonnan július 12-én szökött meg. Hazament az aradmegyei Kürtös községbe és ott bujdosott, amíg a csendőrök augusztus 30-án újból elfogták. Bevitte a temesvári katonai fogházba, a hadseregügyészség pedig meghitdította ellene az eljárást.

A tárgyalás, amelyet Szuchy ezredes elnökölt és amelyet Farkas Pál dr. alezredes-hadi bírósági vezető, ma délelőtt folyt le. Bírak voltak Schmorl és Schramm századosok és Juhász 61. gyalogezredbeli hadnagy. A tárgyaláson Berán Simon beismerte a szökést és azt is, hogy a statárium kihirdetéséről tudomása volt. Mentésére azt hozta fel, hogy édesanyját kellett eltartania és hogy azért ment haza, hogy munkát vállaljon.

Falubeli tanuk a vádlott vallomásaival szemben elmondták, hogy Berán az egész idő alatt nem vállalt sehol munkát, hanem lopásokból tartotta fenn magát. A hadosztálybírósg beható tanácskozás után délben tizenkét órakor hirdette ki az ítéletet, amely golyó általi halálra szült. Berán az ítéletet közömbösen fogadta s mikor megkérdezték, hogy van-e még valami utolsó kívánsága, kijelentette, hogy nem óhajt már semmit ebben az életben. Arra a kérdésre, hogy küldjenek-e papot hozzá, nemmel felelt. Az ítéletet Hess Rudolf gyalogsági tábornok, katonai parancsnok helyben hagyta. Délután félháromkor Berán Simont a katonai fogház udvarán agyonlőtték.

— **Bjelik tábori püspök Aradra jön.** Szeptember 18-án reggel 6 óra 58 perckor érkezik Aradra Bjelik tábori püspök titkára kíséretében a helyőrségi kórházak és a kissentmiklósi baraktáborban levő fogságból hazatért katonáink megtekintése végett. A tábori főpán méltó fogadtatására nagy előkészületek folynak. 1916. év folyamán már meglátogatta Arad városát.

— **A szász királyi pár Szófiában.** Drezdából jelentik, hogy a szász király és a szász trónörökös a bolgár királyi család meglátogatására Szófiába utazott.

— **Angol képviselőválasztások.** Bécsből jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti, hogy az angol képviselőválasztások november 20-án fognak kezdődni.

— **A német újságírók a miniszterelnöknél.** Budapestről jelentik: Wekerle Sándor dr., magyar miniszterelnök a miniszterelnökségi palotában ma este megvendégelte a német újságírókat. A német publicistákkal egyéb számos kiváló újságíró, miniszter, politikus és a fővárosban tartózkodó diplomaták, magasrangú katonai és más előkelőség vett részt. Wekerle Sándor miniszterelnök a legnagyobb szeretettelosséggel és közvetlen kedélyességgel látta el a házigazda tisztét. Sorban felkereste a külföldi sajtó képviselőit, akikkel feszelen társalgásba bocsátkozott. Egyik teremben gazdag buffet egyesítette maga körül a vendégeket, később a külföldi hírlapírókat a palota erkélyére kalauzolta ki, ahol hosszasan gyönyörködtek a magyar főváros esti panorámájában. A vendégek 10 óra tájban oszlottak szét derült hangulatban. A külföldi hírlapírók a miniszterelnöki palotából az Otthon körbe mentek át.

— **Összehívják az osztrák delegációt.** Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció még e hó folyamán ülésezni fog. A delegáció plenumát a bizottság munkaanyagának az albizottságok által való letárgyalása után fogják összehívni.

— **Kitüntetés.** A király Csákvári Tipula Szilárd cs. és kir. 52. gyalogezredbeli századosnak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a vaskoronarendet adományozta.

— **Egy osztrák-magyar tábornok hőstette a nyugati fronton.** Bécsből jelentik: A francia és néhány semleges lap augusztus hónapba hirt adott osztrák-magyar csapatoknak a nyugati fronton való megérkezéséről. Mind ezek a hírek azonban csak találgatások voltak és egyetlen pontos adatot sem tudtak felhozni arra nézve, hogy hány hadosztályt küldött a monarchia a németek segítségére. Az első hír az Oeuvreben bukkant fel augusztus 17-én, a mikor nevezett lap azt közölte, hogy egy osztrák-magyar tábornok jelenlétét konstatálták a nyugati fronton. Ebből — írja a lap — azt a következtetést vonták, hogy egy osztrák-magyar hadosztály érkezett a francia harctérre, ez azonban nem felel meg a valóságnak, mert a tábornok hír szerint egy tüzérségi csoport parancsnoka volt. A tábornok — jegyzi meg a lap — sikerült egy gépjegyvercsoporthal egy angol lovascsapatot visszaverni. Erről a tábornokról a Temps augusztus 26-iki száma a következőket írja: Mi keresni valója volt egy osztrák-magyar tábornoknak a Vauvillerstől keletre levő kis erdőben? Ha nem is tudja jelenlétének okát senki sem, biztos adat ez arra vonatkozólag, hogy osztrák-magyar csapatok és főleg tüzérség van a német vonalakban. Az osztrák-magyar tüzérség jelenlétét hivatalos jelentéseink a tavaszi nagy offenzíva megindításánál nyomtatékkal kiemelték. Ennél már sokkal határozottabb volt a Journal jelentése, mely az osztrák-magyar csapatok jelenlétének konstatálása után óva intette az entente hadvezetőséget, hogy ezt a segítséget le ne becsülik, mert a monarchia csapatai mindenkor teljes szívvel küzdenek és különösen a honvédek kiválósága érdemel külön felemlítést. Annak azonban, hogy milyen csapatok vannak a monarchia részéről a nyugati fronton és hány hadosztályt tesznek ki, a tudósításokban nyoma nincs, inkább arra használják fel ezt a hírt, hogy a németek állítólagos szorult helyzetére mutassanak rá, másrésztől annak a jámbor óhajtsanak adnak kifejezést, hogy a monarchia segítsége csak morális lesz és csak a fegyverszövetség szilárdságát kívánja dokumentálni.

— **Csanádmegye a szétdarabolása ellen.** Makóról jelentik: Csanádvármegye törvényhatósági bizottsága ma rendkívüli ülést tartott, melyen Návay Lajos beszédet mondott. Kijelentette, hogy a maga részéről helyesli a közigazgatás reformját és fontosnak tartja, hogy a vármegyék autonómiája ne csupán gazdasági, szociális és kulturális tere szorítkozzék. Az alkotmány védelme 1848-ig a vármegyék által volt lehetséges. A magyarállam szempontjából szükség van a centralizációra. A vármegyék fenntartása azonban nemzeti kulturánk legfontosabb lényege. Tiltakozik az ellen, hogy Csanádvármegyét, melynek fényes történelmi múltja van, egyszerűen az irigy szomszédok prédájává dobják oda. Kétségbe vonja, hogy a kérdésnek meg volna a politikai időszerűsége. Nagy lelkesedéssel fogadott beszéde után elhatározták, hogy a képviselőházhoz, a belügyminiszterhez tiltakozó küldöttséget menesztenek Csanádvármegye felosztása ellen.

— **Halálozások.** Weiszberger József életének 82-ik évében Alsószakácson meghalt. — Holttestét folyó hó 15-én a jószáshelyi izr. sírkertben helyezik örök nyugalomra. Előkelő rokonság gyászolja.

— **Teleki Miklós nyugalmazott máv. főkalauz** szeptember hó 13-án, életének 62-ik évében elhunyt. Szeptember 15-én d. u. fél 3 órakor az Adler Andor-utca 19. sz. házból temetik.

— **A városi kertészet fejlesztése.** A gazdasági szék ajánlotta tanácsnak, hogy a kertészet fejlesztése céljából küldjön ki egy bizottságot Drezdába, amely tanulmányozza az ottani virág- és növény kertészet egyuttal pedig szerezzék be a városi kertészet szükségleteit. A tanács tekintettel a jelenlegi háborús viszonyokra, bizottságot egyelőre nem küld ki, ellenben irni fog Drezdába, hogy tegyenek a városnak árajánlatokat különböző virágokról, facsemetékről és növényekről. — Ennek beérkezése után a tanács a szükséges dolgokat meg fogja rendelni.

— **Egy vagon paradicsom és dinnye érkezett,** mely kapható vasárnap egész nap a kapu alatt. Luttwák József Asztalos Sándor-utca.

— **A kórházépítési akció folytatása.** Arad város az összes városi kórházakat egyesítve, egy nagy állami kórházat akar létesíteni. A lépéseket ebben az ügyben már megkezdték. Még csak az alapítványos kórházak miatt van fennakadás, mert az államosításhoz az alapítók, illetőleg azok örököseinek beleegyezése szükséges. A városi tanács a mai ülésen elhatározta, hogy ez ügyben tárgyalásokat folytat az Andrányi örökösökkel és Neuman Adolf báróval, a Neuman örökösök részéről. A legnehezebb lesz a Spitzer-örökösökkel megegyezni, mivel ezek képviselői Förstner Gyula és Weininger Sándorné, akik Bécsben laknak, egész életükre az alapítvány után, amely több millióra rug, évi segélyt kapnak. A városi tanács ma megbizta a tiszti főügyészt, hogy utazon Bécsbe és tárgyaljon a Spitzer-örökösökkel. Egyben pedig felkérték a polgármestert, hogy tárgyaljon személyesen az Andrányi és Neuman-örökösökkel.

— **Szegény tanulók cipőinek javítása.** Szegény sorsu iskolás gyermekek cipőjavításait soron kívül eszközöljük a városi cipésműhelyben. Igényjogosultság az osztály-tanártól kért és az iskola pecsétjével ellátott bizonyítvánnyal igazolandó és a cipőhivatalban (Szinházépület) felmutatandó. — Közellátási vállalat.

— **Elfogott betörők.** Pénteken reggel egy katonai járőr a gáji határban járt, ahol két civil embert pillantottak meg, amint egy nagy utazó kosarat cipeltek. Igazoltatták őket. — Mind a kettőnek alkalmatlansági bizonyítványa volt. Az egyik Erdmann József könyvkötő-segéd, a másik pedig Kellner Gyula névre szólott. A járőr felismerte, hogy az egyik igazolvány hamis és a társaságot beakarta kísérni. Erre a Kellner Gyula névre szóló igazolvány tulajdonosa Brovningot rántott és leakarta löni a katonarendőrt. Az utolsó pillanatban sikerült a járőr egy tagjának a fegyvert a merénylő kezéből kiütni. A rendőrségre vitték őket, ahol töredelmes vallomás után kislült, hogy a katonarendőrség jó fogást csinált. — Erdmann József azonosságát megállapították, ellenben Kellerben egy régen körözött katonára, egy notorius szélhámossra ismertek. Herbe Vazulra egy 28-as vadászkatona. Beismerték, hogy a betörések egész hálmazát követették el Aradon. A könyvkötő-segédet átadták a polgári bíróságnak. Herbe Vazul pedig a temesvári hadosztálybírósg rögtönítélő bírósága előtt felel tetteiért. A lopott holmik értéke az eddigi adatok szerint 20.000 korona. Beismerték, hogy ők törtek be Tobacev Iván orosz fogolyhoz és Szántó Izidornéhoz, akinek lakásáról annak távollétében kocsival vitték el a lopott holmit. Meglopták Stein Hugó Martagári tisztviselőt, aki Szántóné albériője.

— **Nagyvágók kérelme.** Ma délután a nagyvágók küldöttsége jelent meg Sófalvi György ipartestületi titkár vezetésével Löcs Rezsé helyettes polgármesternél. A nagyvágók előadták, hogy a vágóhid közelében lévő fakereskedés iparvágányt létesít, amely a vágóhid előtt fog elvezetni. Kérik a polgármestert, hogy létesítsen egy mellékvágányt a vágóhid részére, amely a jövőre is beláthatatlan fontossággal bírna. Különösen a fertőzött dálnók levágását könnyítené meg. Kérik a vágóhidnak egy szalonnaolvasztóval és jégveremmel való kibővítését, amelyet jelenleg nélkülözni kénytelenek. A helyettes polgármester a küldöttség tagjainak megígérte, hogy kréseiket pártolól fogja a keddi tanácsai értekezlet elé terjeszteni.

— **Olcsó paradicsomot árusít a város.** Értesitem a közönséget, hogy holnapot kezdve a Szadaság-téren lévő hatósági zölségel-árusító bódében friss paradicsom maximális áron alul 80filléres árban minden mennyiségben kapható. A jövő héttől fogva kposzta, kelkáposzta és mindennemű egyéb töldség, zintén maximális áron alul fog eladásá kerülni. Nagyobb uradalmi tételek beszzrésével sikerült elérnünk azt, hogy minden y cikket maximális áron alul adhatunk. Ezértfelhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy szkségletét most midőn az áru itt van, fedezze. — A közlélmzési vállalat vezetője.

— **Megállapította a tanács a menü árakat.** A vendéglői maximális árakat a tanács ma véglegesen megállapította. A maximális árak szerint a vendéglőket három csoportra osztották. Az első csoportba tartoznak a Központi, Fehér Kereszt, a Vadászkiirt, Pannonia, Goldmann, Városi sörcsarnok, Kánya és Riger Margit-féle éttermek, melyek egy egy menüt 9 koronáért, husnélkül pedig 7 koronáért tartoznak kiszolgálni. Az étlap szerinti árakat következőleg állapították meg: főzelék feltéttel 5 korona. 15 dekából álló marhahus mártással 6 korona. Borju hus körítve 7 korona. Sertés sült 7 korona. Üres főzelék és tészta külön-külön 2 korona. A második csoportba osztották Koch Mór, Halmann Róbertné, Bozsidi Lejosza, Werkincister János, Fülöp Samuel, Nádor Tódor Tóth István, Fritz Lajosné és Horváth Sándorné vendéglőseit. Ezeket a helyeket egy menü 6 korona, hus nélkül öt korona. Az étlap nélküli árak a következők: Főzelék feltéttel 4.50 korona, 15 dekás marhahus mártással 5.40 korona, borju sült körítve 6.30 korona, sertés sült 6.30 korona, üres főzelék és tészta külön-külön 1.80 korona. A meg nem jelölt vendéglők tartoznak a harmadrendű étkezdék közé. Ezeknél a következő árak lépnek érvénybe: Menü 5 korona. Husnélkül 3.50 korona. Étlap-árak: főzelék feltéttel 3.50 korona, 15 dekás marhahus mártással 4.80 korona, borju sült körítve 5.60 korona, sertés sült 5.60 korona, üres főzelék és tésztát külön-külön 1.60 korona. Az ármegállapító bizottság kötelezi az étterem és vendéglő tulajdonosokat, hogy az árjegyzékeket oly helyre kell kifüggeszteniük, hogy még a kint sétáló közönség is tudomást vehessen róla. Egy étlapon két sültus félénél több nem szerepelhet. Az új árak a napokban lépnek életbe.

— **Lenin és Trockij Svájcba menekülnek?** Bécsből jelentik: Egy Reuter jelentés szerint a bolsevik kormány mindent megtett, hogy elhagyja Pétervárt és Oroszországot. Trockij és Lenin már hónapokkal ezelőtt minden előkészületet megtekintve a Svájcba való utazásra és ebből a célból nagymennyiségű aranykészletet szereztek be. A Lokalanzeiger helsingforski jelentése arról szól, hogy Pétervárott a kivégzések száma egyre emelkedik. Ehhez képest az utcai harc is egyre növekvőben van.

— **Lisztkiosztás.** Értesítjük a közönséget, hogy e héten fejadagonként 15 deka tészta, 75 deka főző és 75 deka kenyérliszt kerül kiosztásra. Egy adag ára papirzacskóval együtt 1 korona 80 fillér. — Felhívjuk az I., II., III. kerület kereskedőit, hogy f. hó 17-én kedden, a IV., V., VI., VII. kerület kereskedőit, hogy f. hó 18-án szerdán, a VIII., IX., XI., XII. kerület kereskedőit és a pékmestereket, hogy f. hó 19-én csütörtökön jelentkezzenek a liszt hivatalban az utalványok kiváltása céljából. — A közlélelmzési hivatal vezetője.

— **Elfogott üzletnyitót.** Megírtuk, hogy Karpelesz Zsigmond szabóüzletébe a déli órákban betörték. Mikor a lopás történt, egy fiatal ember ment ki az üzletből, aki később egy Weitzer-utcai mosodába is elment, ahol néhány fehérneműt adott át tisztítás végett. Ez alapon végezte az aradi rendőrség megfigyelését. Tegnapelőtt Debrecenből Márkus Páltól levél jött a mosodába és kérte a tisztításra ott hagyott fehérneműket. Rasztig István detektív Debrecenbe utazott, hogy kinyomozza a titokzatos idegent. Lakásadójától megtudta, hogy Márkus a Tátrába ment üdülni. Az aradi rendőrség ennek alapján körözölevelet adott ki Márkus ellen, melyet megküldött minden rendőrhatalóságnak, ezek között a budapestinek is, ahonnan az a sürgönyértesítés jött Aradra, hogy ezidőszent Márkus ott letartóztatásban van. Rasztig detektív felutazott a fővárosba és ott megtudta Márkustól, hogy a székesfehérvári rendőrség fogta el és kísértette Budapestre, mert őt gyanúsították egy katonai parancsnok börtöndjének ellopásával. Márkus igen eleget jár, mesterségére nézve pincér és a legelső fürdőhelyeken fordul meg, költségeit azonban lopásból fedezi. A Karpelesznél történt lopást beismerte, amelyet úgy követett el, hogy egy állóhadnagyot állított az utcán örnek, míg ő az üzletből ötezer korona értékű ruhaneveket ellopott. A rendőrségnek erős gyanúja, hogy a nyáron elkövetett Braun-féle kereskedésben történt lopást és a Keppien-

„Nagyarányu német flottaakció készül”

(Angol offenzíva terve Hindenburg ellen.)

Budapest, szeptember 14. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: **Olasz harctér:** A Brenzártól keletre és a Monte Alberolon visszautasítottunk ellenséges előretöréseket. A Piave melletti San-Donanál meggyújtottuk az olaszoknak áthajózási kísérleteit.

Nyugati harctér: A cs. és kir. csapatoknál nem volt nagyobb harci tevékenység.

Albánia: Doirantól északra csapataink az ellenségtől elragadtak néhány szívesen védelmezett majort. Az elfoglalt állásokban heves, páncélautomobillal támogatott olasz ellentámadást vertünk vissza. Az oaszok a harc elől rendetlenül hátráltak. **A vezérkar főnöke.**

Berlin, szeptember 14. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelentik: **Nyugati harctér: Rupprecht bajor trónörökös és Böhm vezérezredes hadcsoportjai:** Bixehootetól északra keletre saját vállalkozásunk alkalmával egy ellenséges részlettámadás kivédésekor, foglyokat ejtettünk. A csatorna szakaszában is ellenséges előretörések heves harcokhoz vezettek. Mouvre és Havrindourt mellett az ellenségnek Goussaucourt (Vimandtól északra) és St. Quentin mindkét oldalán intézett részleges támadásait visszautasítottuk.

A német trónörökös hadcsoportja: Az ellenségnek azon támadásai, melyeket délután az

Ailette és Aisne között erős tüzelőkészítés után intézett ellenünk, vonalaink előtt meghiusultak. Keletporoszországi ezredek este megismételt támadást vertek vissza. Az Aisne és a Vesle között tüzéségi tevékenység.

Gallwitz tábornok hadcsoportja: Omestől délre és a Verdun—épaui odszáguton az ellenségnek támadásait visszavertük. Cote-Lorraine és a Mosel közötti harc vonalon a nap mérsékelt harci tevékenységgel telt el. Az ellenség tegnap folytatta támadásait Combrestől keletre és Thiancourttól északra. Nyugatra új állásaink felé tapogatóznak előre. Thiancourttól keletre helyi harcok. **Ludendorff.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bécsből jelentik: A Züricher Tageszeitung hírt ad arról, hogy Arrastól északra új francia, amerikai, angol hadosztályok érkeztek. Egyre több jel vall arra, hogy az angol hadsereg a Scarpétól északra a Hindenburg-hadsereg ellen támadólag lép fel.

Bécsből jelentik: (Reuter.) Magasállású tengerészeti személyiségeink úgy vannak értesülve, hogy a németek részéről hatalmas flottaakció készülnek elő, melyben a buvárhajóknak jelentő szerep jut.

cégnél történt betörést szintén Márkus Pál követte el. Ezeket a betöréseket azonban erősen tagadja.

— **A török szultán trónralépésének notifikálása.** Berlinből jelentik: Vilmos császár ma a nagyfőhadiszálláson hosszas kihallgatáson fogadta az Abdul Rahim herceg vezetése alatt álló török rendkívüli követséget, amely VI. Mohamed szultán trónralépését notifikálta és a szultán sajátkezű levelét nyújtotta át a császárnak.

— **Miniszteri jótanácsok a fainség idejére.** A fatermelő üzemek teljesítőképességének a háborús viszonyok folytán beállott apadása következtében a m. kir. földművelésügyi minisztériumtól vett értesülésünk szerint a tüzfatermelés terén nagy visszamaradás állott elő, úgy, hogy az országban ez idő szerint található tüzfakészletek nem elégségesek a bekövetkező tüzfakészletek kielégítésére. A bekövetkező bajok lehető megelőzése érdekében szükséges tehát, hogy a meglévő tüzfakészletek lehető kiemelésével a tüzifa szükséglet a lehetőségig mérsékeltesse. Amidőn ezt a közönséggel közöljük, egyben a lakosságot a legnagyobb takarékosagra intjük. — Arad város tanácsa. Hozzá vagyunk szokva az ilyen miniszteri tanácsokhoz. Emlékeznünk arra, hogy a magas kormány a legelőre küldött bennünket, mert kevés volt a hus és az ajánlotta, járjunk mezitláb, mert nincs cipő. Erre kitűnt, hogy a marhát Ausztriába csempészik, a bört Németország kapja, de a mi szükségletünkről gondoskodás nem történik. Így kormányozni nem nagy bölcsesség és művészet. Vajjon intézkedett-e a miniszter, hogy az idén ne legyen hideg? Ha ezt nem tudja megakadályozni, akkor tartsa meg magának a jó tanácsait. Azt mindenki tudja, hogy fa nélkül nem lehet fűteni.

— **Tiltakozás a bajor trónörökös házassága ellen.** Zürichből jelentik: A luxemburgiak párisi kolóniája gyűlést tartott, amelyen tiltakoztak Luxemburg nagyhercegségnek németbarát politikája ellen. Különösen kifogásolták, hogy a nagyherceg feleségül adta a nővérét **Rupprecht** bajor trónörökösnek. Szegény németek, akiknek már a házassághoz is nem a szülők beleegyezése, hanem Clemenceauknak az engedélye kell!

Könyvtárakat, hangjegyeket vesz Kerpel. — **Csempészéssel vádolják az ujvidéki postafőnököt.** Legutóbb hivatalosan megállapították, hogy az U.-vonatokon vagonszámra viszik Ausztriába és Németországba az élelmet és hiába a szigorú tiltó rendelkezések, a csempészés nem szűnik meg. Sokszor magas és tekintélyes állású hivatalnokok is a csempészet szolgálatába szegődtek. Ujvidéken hettek óta nyomoznak az Országos Közlelmzési

si Hivatal rendészeti osztályának titkos rendőrei és a nyomozásuk feltűnő eredménnyel járt. **Kiderítették, hogy az U.-vonatokon történő csempészéssel szoros összeköttetésben van Jobbágy Miklós, az ujvidéki postahivatal főnöke.** Sok kompromittáló adat került napvilágra, akit a temesvári postaigazgatóság fegyelmi uton is felelősségre vont. Jobbágy postafőnök a vizsgálat megindításakor szabadságolását kérte. A postafőnöknek manipulációiban segítő társai voltak, akikre szintén kiterjesztették a vizsgálatot. A közlelmzési Hivatal kivédésére még folytatja a nyomozást és rövidesen leleplezik a csempésztársaságnak összes tagjait.

— **Hatóság munkaközvetítés.** Az aradi hatósági munkaközvetítő intézet (Szent István utca 2. sz.) legutóbbi heti kimutatása szerint foglalkozást kaphat vincellér, kovács, géplakatos, fűtő, tüzfafűrészelő gépmunkás, asztalos, faesztergályos, kádár, kerékgyártó, szijgyártó, kefekötő, cipész, cipőragasztó, borbély, molnár, sütő, hentes, munkavezető, kömives, ács, szobafestő, kéményseprő, női irodai alkalmazott, fűszerkereskedő. Foglalkozást keres gazdasági gyakornok, kovács, gépapoló, kéményseprő, irodai alkalmazott, női divatkereskedő és elárusító. Iparos tanonc részére van 15 hely, részben ellátással. Tanoncnak ajánlkozik 10 fiú és 1 leány. Közlelmzési tájékoztatást ad az intézet 11—19. számú telefonján.

— **Figyelmeztetés.** Tisztelettel felkérem Arad város háztulajdonosait, hogy a póceződőr tisztításokat kizárólag városi utalványok alapján végeztessék, vagy pedig azokat közvetlen nálam (Arad, Bocskay-tér 3. sz., telefon 9—14) rendelje meg. Előfordult ugyanis, hogy amúgy alkalmazottaim az általam elrendelt tisztítást munkát befejezték, a szomszéd háztulajdonosok felhívására tudomásom nélkül végeztek tisztítási munkát, sőt azért járó összegeket álltalam kiállított számla nélkül munkásaimnak fizették ki és így engem megkárosítottak, amit véletlenségből tudtam meg. Saját érdekében újból felkérem azért a tisztelt háztulajdonos urakat, hogy a megrendelést jövőben csakis nálam, fenti cím alatt eszközöljék, mint aki a munkák felvételére és a számla kiállítására jogosult. Tisztelettel **Thau Mór** vállalkozó.

— **Elhizott emberek,** akiket a kimerültség és a bányászati könnyen erőt vesz, akiknek nincs kedvük dolgozni, s a nedvekben való túlságos bőség különféle bántalmakat okoz és testüket folyton megfeszítettnek érzik, a természetes Ferenc József keserűviz használata által minden erőlködés nélkül bőséges széketel érhetnek el.

Elutaztak a kis osztrákok.

(1300 nyaraló gyermek távozása.)

Kis osztrák vendégeink már messze járnak. Röpíti őket Bécs felé a vakációs vonat, mely az emlékek színes és eleven képeit is viszi az osztrák császárváros felé. Kik ott voltunk a búcsuzásnál, magunk is megilletődött szívvel intettünk isten hozzád-ot a kis bécsieknek, akiket megszerettünk s a kiket e paradés szeretet jelei között indítottunk utnak az édes otthon felé.

Az indulást hét órára tűzték ki, de már jóval két óra előtt mozgalmos volt a legtöbb aradi utca. A kis osztrákokat kézen fogva vezetgették a magyar gyámszülők. Olyan gondoskodó szeretettel, mint az édes gyermekeket szokták. Mentek, mendégéltek a huszár-laktanya felé, a mely nagy összegűjű állomásként szerepelt ma délután. Temesvárról, Aradról, Radnáról, Aradmegye járás községeiből ide gyűltek össze a kis nyaralók s innen indították őket szép sorrendben a pályaház felé. Egyik-másik kis magyar nemzetiszínű zászlót vitt s noha podgyászlat társzekerek szállították a vasúthoz, mindenik gyermek lötyve és óva egy csomagot szorongatott a hóna alatt. Sütemények, édességek apró ajándékok voltak e csomagokban, vagy emlékek szép Magyarországról, házigazdáiktól, testvérré fogadott magyar kis emberektől.

Az állomáson pompás rend várta a kis osztrákokat. Szemere Kálmán állomásfőnök nagy szeretettel gondoskodott, hogy tiszta és megjelölt kocsik álljanak a gyermekek rendelkezésére. A katonazenekar, mely a huszárlaktanyától kísérté a nyaralókat, eljátszott még egy-két patogó ütemű indulót, aztán megkezdődött a búcsúzkodás.

Nagy és előkelő közönség kért részt ebből a búcsuzásból. Előkelő katonák jelentek meg a pályaudvaron: Resch Ferenc altábornagy, Könyves Emil alezredes, Fiedler Imre őrnagy, térparancsnok, Ivaska György tüzérvármester, akit a kis osztrák gyerekek különös szeretettel ünnepelek azért a sok jószágért, mellyel érkezésükkor és ittélük alatt elhalmozta őket. Ott volt Ernst kapitány nejevel együtt s a tisztikarból még igen sokan. A város jóteknony hőlevei Vársárhelyi Janka, Hász Erzsébet, dr. Barabás Péterné és mások képviselték, a város részéről pedig dr. Barabás Béla főispán jelent meg a kis vendégek búcsuztatásán. Feltűnt, hogy Arad városát a főispánon kívül senki sem képviselte. Ott voltak a megható kis ünnepeken azok az orvosok, kik ittélük ideje alatt sokat foglalkoztak a gyermekekkel s akik most is szeretettel kérdezték ki őket, hogy teljesen egészségesen búcsússák utjukra. Dr. Kardos Géza, dr. Leitner Ernő rendezgették a gyermeksorokat s ők se felejtették a gyermekeknek a kocsiban történt elrendezésénél is.

Dr. Leitner Ernő intézett a gyermekekhez német nyelven szép búcsúbeszédet.

— Vigyék el innen a magyarság szeretetét és megbecsülését. Gondoljatok ránk szíves szeretettel s ha valamelyiketeknek valamiben némi hiányossága lett volna, ne a magyar szíveknek rójjátok azt fel, hanem a mindenütt érezhető háborus viszonyoknak.

A szép beszédre Bedenik Károly bécsi tanár válaszolt, aki megköszönte a város vezetőinek, a főispánnak, Resch altábornagynak és Ivascu kapitánynak a bécsi gyermekekkel szemben tanúsított melegszívű emberbaráti szeretetet, a vendéglátóknak az elfelejtethetlen gondoskodását és végül megemlékezett az akció nagylelkű megindítójáról, a királyról, akit vele együtt a közönség hangosan éljenzett.

A beszéd elhangzása után a katonazenekar rázendített a himnuszra. Tisztek és közkatonák tisztelegve hallgatták a dalt, a kis osztrákok pedig levették sapkájukat s egyik-másikuk a felhangzó éneket bátortalanul kísérmé is kezdte. Magyarországon ugyilátszik az első dal volt, a melyre házigazdáik megtanítani próbálták őket.

Majd egy Schultz Henrik nevű gyermek köszönte meg társai nevében mindazt a jószágot, melyet itt élveztek.

A kis fiú talpraesott beszéde után kigyuladtak a vidám gyermekszemek, felhangzott a

hurrál melyet sűrűn tarkított az — Éljen! is s a kocsikra felpakolt apró osztrák fiúk és leánykák mosolygó arccal lelkesen kiabáltak:

— Jöjvre visszajöjünk! Mind visszajöjünk! Szívesen várjuk őket.

Szép volt e hét . . .

(Krónika.)

Beh szép is az, ha egy császár beszél
S reá egy fáradt nép megértve néz!
Beh szép, ha egy főispán szónokol
És egy tanácsos véle összevész,
Beh szép is, ha egy herceg lesz miniszter
S távozni készül ép a tél előtt,
Beh szép is, ha mi így megrekvirálva
Úres kamránkból méltár szűdjük őt!

Beh szép is az, hogy 11-kor vjra
Záróra lesz és mind letehetünk . . .
Beh szép is az, hogy Purcsi végre halogat
S a kávéházban nem zenél nekünk.
Beh szép is az, hogy minden egyre drágább
Habár azért az üzlet egyre pang.
Beh szép is az, hogy ezzel ellentétben
Mindig több bankót gyárt a bécsi bank!

Beh szép is az, ha egyre csak beszélnek
Solt, Payer, Burján és a többi úr
Beh szép, hogy erre Lloyd Zsorzsék tütyülnek
És a mézszállítás foly tovább vadul.
Beh szép, hogy éjszak csillaga kigyulladt:
Pétervár ég és Brusszilow halott.
Beh szép, hogy éltek és hogy ti is éltek!
Beh rut e sok — szép! Agyó, jó nap!

(z. a.)

Választásokra készül a kormány.

(Meghíusult a koncentráció terv.)

Budapesti munkatársunktól.) Akkalmam volt ma egy, a miniszterelnökhöz igen közel álló olyan komoly politikussal beszélgetést folytatni, akinek véleményére politikai körökben nagyon sokat adnak. Ez a politikus, nemrég még aktív államférfi, a politikai helyzetet a következőkben jellemezte:

— Valamennyi politikai pártnál az a felfogás domborodik ki és egyre nagyobb erőre kap, hogy az ország kormányzását egy kisebbségi párttal lehetetlen továbbra ellátni, sőt túrni sem lehet azt, hogy a régi darabontvílagra emlékeztető, de még annál is veszedelmesebbé leendő helyzet teremtdjék meg egy állandó kisebbségi kormány alatt. Az ezzel járó felelősséget alkotmányos érzésű komoly politikusok tovább viselni nem hajlandók.

— Egyhangú kívánság, amely minden politikai pártban megnyilvánul, az, hogy végre is egy kormányzó többség jöjjön létre.

— Wekerle ebben a tekintetben mindent megtett, hiszen kezdettől fogva az ő szándéka volt, hogy kormányzó többséget szerezzen és ez a törekvése tudvalevően azon hiúsult meg, hogy a választói jog kérdésében az ellentéteket kiegyenlíteni nem lehetett. Most azonban a választói jog elintézését nyert, leomlott tehát az a kínai fal, amely a mai parlamenti pártokat, illetve azok hatvanhetes elemeit egymástól elválasztotta.

— Kétségtelen ugyanis, hogy arra a kormányzati programra nézve, amelyet a Wekerle-kormány megalakulásakor nyilvánosságra hozott, a parlamenti különböző pártjai között nincsenek lényeges ellentétek, kivéve a választói jog kérdését, amely azonban egyelőre már elintézetnek tekinthető. Nincs tehát értelme annak, hogy a pártok egymással továbbra is farkasszemmel nézzenek és ilyen nehéz viszonyok között az ország ügyeit kisebbségi kormány vezessé. Sajnos, az erők egyesítésének, az ugynevezett koncentrációnak terve még mindig igen lénye-

ges, inkább személyi, mint tárgyi akadályokba ütközik.

— Az az örök per, amely Andrássy és Tisza között folyik, nem ért véget és nincs is kilátás arra, hogy véget érjen.

— A folyton megújuló kiegyenlítési kísérletek arra a tapasztalatra vezettek, hogy

a magyar politika mai vezetőférfijait egy célra, egy program alapján egyesíteni aligha lehetséges.

mert azokat egymástól a múlt surlódásaitól származó, szinte áthidalhatatlan ellentétek választják el. Ez az oka annak, hogy az egységes párt létrehozatalára irányult törekvések mind- eddig nem jártak sikerrel, nem a tárgyi, hanem a személyi okok miatt és ha Wekerle helyett bárki kapna is ezidőzerint megbízást kormányelnökségre, az is képtelen volna kiegyenlíteni az olyannaira mearodott egéni ellenszereket, amelyek a magyar politikai életet egyelőre viszálytalanatlanná teszik. Azért merült fel utolsó lehetőség, amelyet azonban a Kormány számára szin alatt nem kerülhet el, ha a Kormányzó többséget megszerveznie nem sikerül, amire pedig mindaddig igen kevés kilátás van.

El kell tehát készülnie lenni arra, hogy a viszonyok a kormányzatot az ősz folyamán általános választásokra kényszerítik bele.

ami egy igen kockázatos és az ország szempontjából lehetőleg kerülendő elintézés lenne, de még mindig tűrhetőbb, mint egy olyan kormányzat állandósítása, amely a parlamenti többségre nem támaszkodik és ezzel a magyar parlamenti alkotmányosságot gyökerében támadja meg.

KÖZGAZDASÁG

— Bl-fokcsere. Kiskoru Petrik, testvérek eladták a Purgly Lajosné-utca 165. számú házat 8600 koronáért Csillán Ézsias és nejének. — Tóffi Mátyás és neje eladták az Angyal-utca 30. sz. házat 28.800 koronáért Nikolics István és nejének. — Ifj. Till József és neje eladták a Vadászkiút-utca 6. sz. házat 11300 koronáért Nizsnvánszky Béla és nejének. — Kloity János eladta a Gáj-Templom-utca 53. számú házat 8000 koronáért Jakabecz Jánosnénak. — Csál István és tulajdonostársai eladták a Gál László-utca 7. sz. házat 16.000 koronáért Piáter József és nejének. — Wigder Johanna és Wigder Sámuelné eladták a Damjanich-utca 10. sz. házat 85.000 koronáért Heller Gusztáv és nejének. — Özv. Schmidt Józsefné eladta a Petőli-utca 5. sz. házat 60.000 koronáért Haber Sámuelnének. — Károlyi Vilma eladta a Gál László-utca 6. számú házat 23.000 koronáért Gál István és nejének. — Feichmann Ferenc eladta a Varjassy Lajos-utca 206. és 208. számú házat 50.000 koronáért Weisz József és nejének.

— Az Agrárbank félévi mérlege. A Magyar Agrár- és Járadékbank Rt. igazgatósága megállapította az intézetnek 1918. évi június 30-ára lezárt félévi mérlegét, mely a múlt év első felében elért 2.722.139 kor. tiszta nyereséggel szemben 4.081.769 korona tiszta nyereséggel zárul a nyereség-átmozatok figyelembe vétele nélkül. E tiszta nyereség az idei évben fölemelt alaptőke 18.61 százalékos kamatozásnak felel meg a tavalyi 11.34 százalékos rentabilitással szemben. A nyereség elsősorban a rendkívüli módon emelkedett összes forgalomnak köszönhető, amely 8.074 milliárd koronára rugott az 1917. első felében elért 978 millió forgalommal szemben. A betétek állománya 75.8 millió kórónáról 208.9 millió koronára emelkedett. A kamatjövedelem a múlt évvel szemben 1.456.566 koronával, a jutalék és különféle nyereségek címén elért eredmény 1.638.621 koronával nagyobb összeggel szerepel. A bank saját kibocsátású címleteiből ebben a félévben 14.386 millió koronát helyezett el növekedő árfolyamon a visszavásárolt kötvények újabb elhelyezése mellett. A kibocsátott címletek névértéke 209.760 millió korona. A nyolcadik magyar hadikölcsön kibocsátásánál a bank 150 millió koronát meghaladó jegyzést jelentett be a pénzügyminiszteriumnak, úgy hogy az ed-

digi összes hadikölcsönökből a bank 547.823 millió korona hadikölcsönt vett át. A bank e félévben 7.728.280 korona új jelzálog kölcsönt folyósított, aminek következtében sikerült a jelzálogkölcsön-állományt a nagymértékű visszafizetések ellenére az 1917. végén mutatkozó 101.992 millió koronáról 104.805 millió koronára emelni.

= A Jelzálogbank első féléve. A Magyar Jelzálog-Hitelbank 1918. évi első félévi mérlege a következő tételeket mutatja: Bevételei: Áthozott nyereség 1.362.675 korona, jutalék a jelzálog és községi kölcsönüzlethez, nyereség eladott zálogleveleken és községi kötelezőkön és egyéb nyereségek 3.084.077 korona, kamatjövedelem 3.780.077 korona, összesen 8.227.652 korona. Kiadás: Igazgatási és kezelési összes költség 1.173.577 korona, adók és illetékek 1.316.445 korona, hadi jótékonyági ado-

mányok 467.304 korona, a felügyelő-bizottság Metménye 13.750 korona, az 1917. évi nyereségáthozattal együtt a tiszta nyereség 5.256.574 korona a tavalyi első félévi 3.993.946 koronával szemben. Saját kibocsátmányai és pedig a négy százalékosok 70, a négy és fél százalékosok 80, a konverzionális nyereségekötvények 100 százalékos árfolyammal, az egyéb értékpapírok pedig ugyancsak az 1917. július 25-én jegyzetteknel lényegesen kisebb árfolyamon szerepelnek változatlanul továbbra is a mérlegben. A bank benső tartalékai ezúttal is tetemesen erősítették. Az intézet az elmúlt félévben 26.500.000 korona összegű záloglevél- és községi kölcsönt folyósított. Az idei első félében eladott saját kibocsátású címletek nettó összege 24.000.000 koronát s az intézeti címletek összes forgalma 685.000.000 koronát tett ki.

"Budapest köztársaság."

(Milyen bosszú Brüsszlow a Jövendő Magyarországot?)

Az Aradi Közlöny eredeti tudósítása.

B. K. Moskva, szeptember.

Az eset, amit elbeszélni akarok, 1917-ben, a Brüsszlow offenzíva első napján történt. Kerenszky fénykora tetőpontján állott. Diktátor, miniszterelnök, hadügyminiszter és még nem tudom, mi minden volt egy személyében. Minden orosz nemzeti ideálja, Istene és apostola, akitől, akkor még eltűrték, sőt természetesnek tartották a nagy szabadságtól megrészegült polgárok is, hogy ilyesfajta hangu ukázokat adjon ki: „Én a F. Kerenszky akarom és parancsolom” Tőle vártak az oroszok mindent, mit csak „akar.” Kerenszky akkoriban a fronton járt, a lövészárokból csókolózott a katonáival és bizott benne, hogy megtudja gyógyítani és újra teremteni az orosz hadsereget, melynek forradalmi erjedése lassankint már akkor oszlásban ment át.

A lapok óriási hűhót csaptak, sikertől csindatrattával jelentették be, hogy most jön a hadd el hadd, az igazi, most mutatjuk meg, mit tudunk . . . nyugaton készen áll a megingathatatlan ércfal, hogy elinduljon újra a Kárpátokon át: Budapest, Wien, Berlin felé . . . és most . . . most nem lesz erő, aki megállítsa . . .

Utának indították a front felé a híres cseh brigádokat, a zsenkaja (női) batalionokat és a batalion szertit, a halálbatalion . . . A hangzatos fellátokkal teleirt rengeteg vörös zászlótól alig lehetett látni a katonákat, a rezesbandák recsegve harsogták az orosz izlés szerint átirt és megölt gyönyörű marsallést. Készültek a 17-es nyári offenzívára . . . Kerenszky jobban tudta, mint az oroszok, hogy ezzel az offenzívával dől el az ő és Oroszország sora . . .

Kostromában, ahol akkoriban kórházban voltam, egy Purwer nevű, szibériai származású orosz orvos, különösen lelkes híve volt Kerenszkynek, amellyel szörnyű nagy filozófusnak tartotta magát és igen szeretett — speciálisan — politizálni.

Az orosz „offenzíva” első napján volt. A lapok ökölnyi betűkkel hirdették, hogy „megkezdődött!” és hogy Brüsszlow még ma meglátogatja a főhadiszállásra utaztában a kórházat. A kórházban levő csehek és a többi szlávokat rögtön külön választották, külön kosztották őket nekik és ami a többi fogoly betegnél fébenjáró hűn lett volna, az udvaron egész délután zengett a csehek nemzeti himnusza.

Délután újsággal a kezében, sugárzó arccal állított be ismét a szobánkba a nagy politikus. Jelentette, hogy egy óra múlva szerencsénk lesz a „nagy tábornokhoz”, Oroszor-

szág második honalapítójához, aki összemorzolja az osztrák-német hadsereget. Abszolút paciifistának vallván magát, kijelentette, hogy csak azért örül a régen várt offenzívának, mert ennek előbb-utóbb ugyanis meg kellett történnie és hozza meg a kívánt békét. Később maga is valószínű csodálkozott, mennyire igaza volt. Aztán egész extázisában élénk színekkel kezdte ecsetelni ennek az offenzívának a következményeit, a bekövetkező európai átalakulásokat. Végre megjött Brüsszlow. Roppant komoly, de barátságos ember benyomását tette, akiről senki sem hihette, hogy százazreket küld halálba. Pesztelenül beszélgetett valamennyiünk jelenlétében az oroszokkal az offenzíváról és a jövődőről.

Mi megkockáztattuk a kérdést: Magyarországgal . . . mi lesz? Mosolyogva, de kissé elborultan, (mintha valami halotról, vagy halálos betegről beszélünk) meghalkította a hangját, igyekezett kiméletes lenni, nehogy nagyon szíven találjon:

— Magyarország . . . Sajnálom . . . Mi nem haragszunk a magyarokra, sőt, mondom, mindig is sajnáltuk őket elvakultságuk miatt. Hogy mennyire rokonszenvezünk magukkal, bizonyítja az is, hogy a háboru elején repülőgépekről magyar felhívásokat dobattunk le a vonalakba, hogy „itt az offenzíva”, mi várunk . . . számítottunk magunkra . . . Most a mi bekövetkezik . . . magukra vessenek . . .

— Szóval vége! Bugtam a rettenetes bánat sulya alatt, mint valami fészkevesztett vad galamb . . .

Sajnálkozva, szinte atyáskodón tette a vállamra a kezét:

— Na na, azért nem egészen úgy lesz. Csak bizalom, föl a fejjel, fiatal ember. — Mi megbocsájtunk maguknak, hiszen mondom, mi szeretjük a magyarokat. Magyarország lesz és boldogabb lesz, mint valaha.

— Oh, tábornok ur.

— Kérem, kérem, csak semmi . . . és olyan mozdulatot tett, mint a nagyilekű jötevők szoktak, akiknek kellemetlen a nagy hálálkodás.

— Igen. Magyarország lesz. Egy kis szabad, független és gazdag ország, a hatalmas orosz köztársaság, védelme alatt . . . Egy kis Schweitz . . . Igen, a tiszta magyar vármegyék mind a maguké maradnak, de a többiek, (itt kissé elkomorult az arca) ahol maguk csak befészkelődött idegenek, hódító imperialisták, az a szlávoké lesz, az a nagy szláv államhoz tartozik, természetesen a hatalmas Orosz köztársaság védelme alatt . . . onnét maguknak

menni kell. Mondom, ha megbecsülik magukat, jó dolguk lesz . . . csak . . .

Jedten vágtam közbe: És a határai?

Egy kissé zavarba jött, de aztán kivágta magát: — Hát ott Budapest körül az mind a maguké lesz, egész Debrecenig, ott már egy Guberninának lesz a székhelye . . . Hehehe, — nevetett. Nincs itt maguk közül odavaló? Kár, majd protegáltam volna . . .

— És mi lesz a neve?

Méltóságosan, mint valami pap, de fűnséges könyvedséggel dobta oda: Budapest köztársaság (Republica Budapesta)!

Aggódva kérdeztem meg: Na és Ausztriával, azt meghagyják, vagy csak minket?

Jóllelkűen nyugtatott meg: — Azt is, hogyan, — mi nem vagyunk annexionisták, a mi politikánk nem hódító politika, csak természetesen nem Ausztria lesz a neve, hanem Wien-land.

Sajnos, Németországról már nem volt alkalom hallani érdekes kijelentéseit, mert másnap már csak egész apró betűkkel irtak a „kiseb csatározásokról” — és harmadnap egy munkól sem hozott az újság a mi csapataink tárnopelli áttöréséről és a mi nagysikerű ellenoffenzívánkról.

Brüsszlowot a múlt héten aranylótték.

Dunay Ódón.

A művésznő mamája.

(Aradi urinó kalandja Berlinben.)

Egy közismert aradi, fiatal hegedűművésznő nemrégiben Németországban töltött néhány hetet. A művésznő mindenüvé édesanyja kíséretében utazik, aki ma is egyik legfessőbb, legegészségsőbb asszonya Aradnak. A németországi turnén is együtt voltak.

Berlinben történt velük a következő kis eset: A két hölgy egy penzióban vett lakást a Fridrich-strassén. A penzió elfoglalta a bérpalotának egyik harmadik emeletét. A művésznő fiatal mamája egy napon gyengélkedni kezdett, ami kissé tovább tartott a kelleténél. Kérdésködött a házbelieként, hogy nem tudnak-e itt a közelben valami jönevű nőgyógyászt.

— Itt lakik alattunk Dr. B., a leghíresebb berlini nőgyógyász szolt a penziótulajdonosnő, tessék lefáradni hozzá.

A gyengélkedő mama erre leküldte leányát, hogy tudakolja meg, mikor fogad a tanár s mikor megy legjobb időben, hogy várni ne kelljen. A művésznő becsügetett a doktor lakásába, ahol egy szobalány nyitott ajtót.

— A mama beszélni akar a doktor urral, mikor jön jó időben? — kérdezte.

— A doktor ur délután 2—3 között fogad — volt a válasz.

Pont 2 órakor az aradi hölgy már ott volt a doktor várószobájában. A szobalány bejelentette és azonnal bemehetett. Hosszasan, terien-gösen előadta panaszait, közben egy-egy kényesebb helyen el is pirult. A tanár több ízben megszakította a pátiens előadását, behatóan érdeklődve a részletek iránt. Végre befejezést nyert az értekezés, a doktor elővett egy receptot, írt rá néhány sort és gondosan összehajtva, átadta a szép pátiensnek.

— Mivel tartozom? — kérdezte ez utóbbi.

— Egyelőre semmivel.

A művésznő édesanyja felment penzióbeli szobájába, ahol első dolga volt, hogy széthajtogassa a receptot és elolvassa. Ez állt rajta:

Nagyedős aszanyom!

A nőgyógyász alattam lakik egy emelettel. En csak ügyből vagyok. Nagyon fogok örülni, ha mihamarabb egészséges lesz és újból me-tisztel kedves látogatásával.

Ennyit mesélt el bizalmas társaságban a művésznő édesanyja. Bizonyára nincs is tovább.

Por.

Uj malmok építést,
rekonstrukciót és diagramok készítését

elfogad,
tanácsokat ad, malmai gépeket vessz és elad. 6652

Nemes Jenő
malomtechnikus Arad, Róvra-s. 2.

Főmolnárt
keresek azonnal belépésre
részesedés fizetés mellett, kereskedelmi és vámörésre berendezett turbinás vizimalmom részére.

Löwy Márkus
Apatelék (Aradmegye). 6670

Uj órás-üzlet!

Ugy a helybeli mint a vidéki n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy **BUDAPESTEN** volt

speciális órajavító műhelyemet és óra- és ókszer-üzletemet Aradon, Salacz-utca 1. szám alatt megnyitottam.

Raktáron tartom a legjobb minőségű be- és külföldi óra- és ókszer- és ezüst ókszer-évet. Órák javítása jutá yos árér: — felelősség mellett elfogadtatik. —

Szíves pártfogást kér:

Cserny Mór,
speciális órás. 6487

Viszketeg
és mindennemű bőrbaj, úgymint: ruhásömör, fekély, sebek és daganat gyógyítására a legbiztosabb és legjobb házszer a
Boróka kenőcs.
Nem piszkít és szagtalan. Ma már minden házban nélkülözhetetlen. Kis tégely 3 K. Nagy tégely 5 K. Csalládi tégely 5 K. Hozzávaló Boróka szappan 5 K. Készíti **Gerő Sándor** gyógyszerész. Aradon kapható: Földes Kelemen, Szendi János gyógyszerárban és Hanzs Nestor drogueráriában. 6671

Ajánljuk legelőcsőbb árért, legjobb minőségű
ANTRACEN TINTÁINKAT
író- és másoló- kimérve literenként, vagy korsókban és üvegekben. Ajánljuk továbbá piros fém tintáinkat és „Király kék-tintáinkat” is stb. — Res tintákorsókat és üvegeket megveszünk, beszerelünk vagy megtöltünk. 2601
Aradi Első Antracén-Tintagyár
Simonyi-utca 6. szám.

Dr. KAJDAGSY
Egyik miniszteri biztost, közbiztosot, valamint 1000 katonát kezeltek „Király kék” márkájú legújabb tintával. — Végzettség: Wassermann tanár módjával. — Székes királyi bírósági írásszerzőre választott. Székes királyi bírósági írásszerző 2 kor. (bolyg) is 1000 katonát kezeltek márkájú tintával. 161
BUDAPEST, VIII., Mátyás-utca 2/a. szám.

Makkoltatás értékesítése.

A csanádi püspöki uradalom aradmegyei konopi uradalmában (Vasul-
Község Konop) a makkoltatást zárt iránbeli ajánlatok útján óhajtom értékesíteni, az ajánlatok beadásának határidejét 1918. évi szeptember hó 25-én délelőtt 12 órára állapítottam meg. Az ajánlatok „Csanádi Püspöki Uradalom Jösszággazgatóságához Makó” (Csanádmegye) nyújtandók be. Az ajánlatok közül az uradalom szabadon választ, meg nem felelő esetben az ajánlatokat visszautasíthatja. Érdeklődőknek a makkoltatási területeket előzetes értesítésre az uradalmi Intézettség Konopon be fogja mutatni.
Makó, 1918. évi szeptember hó 9-6- 6579
POSPOKURADALMI JÖSSZÁGGAZGATÓSÁG.

A Borosjenőn most alakult „HANGYA”
fogyasztási szövetkezethez azonnal belépésre
üzletvezető kerestetik
A magyar és román nyelvnek ismerete, néhány évi kereskedői gyakorlat, továbbá a vas-, fűszer- és rövidáru szakmában való jártasság megkívánatik. Pályázatok a fizetési igények bejelentése mellett a szövetkezet igazgatóságához, t. hó 20-ig benyújtandók. 6578

Női velour kalapok
80 koronától és posztó 50 koronától kezdve minden színben és formában kapható nagyban és kicsinyben. **100 kalapszalagok** minden színben 3 kor. métere.
Kalapformálás 10 koronától kezdve.
Festés és formázás legelőcsőbb árakban.
Első aradi villanyáramra berendezett kalapgyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 49. szám.
Tisztelettel
Bittenbinder Konrád.
6644

Hirdetmény.
Opálos hegyközség
hegyszéki ülése

1. évi szeptember hó 22-én,
d. e. fél 10 órakor fog megtartatni.

Tárgy:
1917. évi számadás.
Születi határidő megállapítása.
Egyéb indítványok.
Opálos, 1918. szept. 13.
6652 **Hegyzetk.**

Felter Teréz
Kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.
Legelőcsőbb szépségápolás. Hajszálak végleges eltávolítása. Vörös orr s kékkezelés, arcórhámszűrés. Hajmosás, endotálás, hajfestés Hanna festéssel, manikűr. Szerek szétküldése vidékre is. 81

ARVERÉSI HIRDETÉNY.
Gróf Almásy Dénes uradalmi kő-intézettsége jóváhagyás fenttartással eladja Gyulán, Kossuth Lajos-utca 34. szám alatti földszintes lakóházát szeptember 20-án délelőtt 9 órakor a gyulai kastély iroda helyiségében tartandó önkéntes nyilvános árverésen.
Közelebbi adatok továbbá az árverezés részletes feltételei a kastély irodában délelőtti órákban tudhatók meg.
A ház naponta d. e. 11—12 óra között tekinthető meg. 6245

Művészi kivitelű
festő mintának alkalmas
képnymatok
kerettel vagy anélkül, olcsó áron **kaphatók.**
Ugyanott elsőrendű külföldi műterem fényképnagyvítása megrendelhető. — **Messenger-boy** vállalat, Deák Ferenc-u. 5901

Falkasértéseket
veszünk
Lehetőleg uradalmi, 1 évesnél idősebb tételeket ajánlani kér az Erdélyi Egyesült Kereskedelmi Hossz-vénytársaság, Déva. Sürgönycím: Egyesült Déva. Telefon: Déva 44. 57. és 60. sz. 6632

Ajánlunk kötelezettség nélkül, amíg a készlet tart legelőcsőbb napi árban:

Pipák Pirol és Sidel fémtisztítók Zsebkécsk Lakatok Iron fekete és kopir Óngyűjtő szinor Korona és lapos kések Zseb és rímás tűk Talpvédők Lámpaárak Hajtűk Szalagok Lámpabél Évőcsok Faszeg	Riasztópisztoly és dugó Hegedűbúr Szappan Cipőkrém Papipák Hüvelvek 7—12 koronák Osterek Bakancsszty Margit díszek Csipek Csipekcszvetek Écsotek, meszelők, kofaárak Loktó la. tzt. 96 K Papacsok Leon csipek arany és ezüst	Szalmakalapok, matröz és matras darabja 5 koroná Notecsek Levélpapírok 100—100 Paraszt pipaászár Székrenypapír Papírzsák fehér sup. 5.50 Papírzsák barna sup. 4.50 Dohányszelenca nickel Dohányszelenca Macho Felvágó papír per 1 kg. 2.50 Képeslap album Tű áru Cigaretta töltés Gombok	Cipőtűzők Mosópor Ténták Cigaretta papír Fénymáz magyar 2.50 Fénymáz Ferneland 3.50 Bőrszír la. 4.80 Kalap csomagoló Selyempapír Pergament papír Szaj doromb Ostoruyél Irodai papír Éjjeli mécs fadobosban Lámpacé

és az összes e szakmába vágó cikkeket.
Fleiszig és Hirschfeld norinbergi rövidáru, lámpa és papírárú nagykereskedők Arad. Telefon 1004.

Apró hirdetések.

Levelezés.

MÜVELT, csinos özevgy vagyok. Jövedelmem kevés. Rossz utra térni tiltja női büszkeségem. Hálára kötelezve, ki keres órámra jövedelmező foglalkozást adna, vagy ajánlana. Ajánlatok e lapban jelezve „Leveles” jellegre kiadható kéretnek. 6700

VIZIMALOM, Miért nem ír? Nagyon vágyom már látni. Levelét várom edes. Csokolja D. 6659

Alkalmazást keres.

PERFEKT KÖNYVELŐ, kitűnő magyar-német levelező azonnalra állást keres. Aradon: gyárban, pénzügyintézetnél, bor- vagy szesz szakmában. Ajánlatok: „Perfekt” jellegre kiadható kéretnek. 6700

IRODAI ÉS PÉNZTARI teendőkhöz jár-tas leány, fél napos foglalkozást keres. Cim a kiadóban. 6696

HOBIKÉRTŐ egy évi ügyvédi gyakorlat-lal, pénztár kezelésben is jár-tas. Al-lást keres. Vidékre is meg. Ajánla-tok „Allandó” jellegre a kiadóba ké-retnék. 6681

KOMOLY LEÁNY alkalmazást keres, mint elárusító csemegé vagy fűszer üzletben, ki előzőleg évken át már így működött (inkább vidékre menne.) Cim a kiadóban. 6679

WIENER K. K. Musik-akademikerin, altere Dame sucht als Klavierpáda-gogin und Deutsch in erstklassiger Familie unterzukommen. Briefe unter „Wien“ in die Administration. 6639

TISZTESÉGES leány, ki a háztartá-sban jár-tas, esetleg gyermekek mellé is ajánlkozik. Cim a kiadóban. 6668

NYÁLT KERTESZSEGŐD vidékre állást keres. „Meggyezés” jellegre a kiadóba. 6678

VASALÓNŐ házakhoz ajánlkozik mér-sékelt díjért. Található hétélnapokon 8 órakor este. Kossuth-utca 1., ajtó 6. szám. 6547

ISPAN intelligens, családos, gazdaság-sa állást keres. Cim a kiadóban. 6624

Alkalmazást nyer.

FRANCIA TANÍTÓ vagy tanítónő ko-restitit egy alsó és felső kereskedelmi-tanító. Azonkívül harmadik osztályhoz cobpropetior. Ajánlatokat „Tanító” jellegre a kiadóba kérek. 6694

KÉT ÚJYES magasabb fizetésű varró-leány, kik francia és angol munkát vé-gyeznek, szeptember 15., esetleg október 1-én felvétetnek. Stern Margit, női divat-tervező, József téhercz-ut 7. szám. 6701

IRODAI GYAKORLATTAL BÍRÓ kis-asszonyt keresek, ki a gépirásban is jár-tassággal bír. Pollák Sándor, Ná-dor-utca 14. sz. 6645

NŐTLEN, MEGBIZHATÓ inast kere-gek Telek-utca 26. 6648

UJPAHÁZ KÖZSEGÉNYL egy a jegy-zői teendőkhöz jár-tas ír-nok azonnal alkalmazást nyer. Feltételek érdeklő-vei közöltetnek. Jegyző. 6654

BEJÁRÓNÓT KERESSEK, aki 2 sze-mélynek ebédet főz és 2 szobas lakást takarít. Varga János, Deák Ferenc-utca 38. 6636

GYAKORLOTT MÉRLEGKÉPES köny-velő, vagy könyvelő és egy gépész, aki felfeloldozó gyári munkában jár-tas, azonnali belépésre a pankotai Bu-torgyárba kerestetik. 6628

KIFUTÓ FIÚ, jó fizetés mellett, nyom-dánkban alkalmazást nyer.

HERMAN MEGVÁRÁSOK keresetkék 100 darab papírszövet másféle var-rásához. Anyagot adnak. Ajánlatok Acsev. posta II. em. 31. sz. ajtó. 6691

Kiadó lakás.

BEKÖLTÖZŐK FIGYELMÉBE! Há-zamban levő 4 szoba, fürdőszobából álló kényelmes lakásom átengedném olyan földbirtokosnak, ki háztartásom élelmi cikkeinek egy részével ellátva, Iszalló a házban. Címeket a kiadótá-ralba kérek. 6691

Lakást keres.

PARDY ARMAND opra énekes elegáns bulozott szobát keres zongora hasz-nálattal október 1-re. Ajánlatok címére a kiadóba kéretnek. 6637

Vétel és eladás.

PEDÁLOS cimbalom eladó. Purgly La-josné-utca 89. 6698

VADONATUJ utazókocsi, szép fest-mények eladók. Sevot vaffenrokkot cse-rélnék huszárattilláért. Batthyány-utca 37. sz., Siposné. 6699

HAT darab vadonat új, finom damast törülköző s egy 6 személyes sárga színtű finom damast kávé garnitúra eladó. Cim a kiadótárolban. 7200

DARÁLOK kézi és erőhajtásra készle-ten. Kovács Soma és Társa Arad. 6683

EZUSTNYUL kapható Sipos Antal Arad. Szent László-utca 1. sz. 6684

VADONAT UJ 8 finom damaszt ká-vés garnitúra 6 személyes eladó. Cim a kiadóban. 6682

FEKETE VATELINOZOTT kabát, azilarkin gallér és közelével eladó. Cim a kiadóban. 6690

FENER SZÖRME boa eladó. Kávin János-u. 54. 6687

POLITURÓS SZEKRENY, ágy és egy vas mosdó eladó. Dezső-utca 4/a, 6688

FINOM AGY garnitúra kézi hímzéssel eladó. Madách Imre-utca 4. Megte-kintethető délután 5-ig. 6272

ŐCSKA TÉGLA ÉS VASKEMENCE ELADÓ. Bővebbet: Csernovits Péter-utca 11. sz. 6699

KÉT IRATSZEKRÉNY, diktáfon, jogi könyvek, két lóra való nechaló, kerti fecakendő-cső, kerti székek, őcska aj-tók eladók. Ferdinánd-utca 8. sz. 6690

PIANINO Reményi-féle teljesen új el-adó. Boros Béni-tér 16. sz. I. em. ajtó 12. sz. 6660

KALAP ALAKÍTÁSOKAT, festéseket elvállal Löwy Juliaka Arad, Weitzer-utca 19. 6655

225 DARAB választott mangolica faj malac és 4 darab 1/2 éves mangolica tenyészkan eladó. Holländer Testvérek csermői gazdaságában. 6647

FEKETE SZALONRUHÁK, hurok és iroda berendezés szeptember 17-18-án délelőtt 10-12-ig eladásra kerül. Sa-lac-utca 6. I. em. 6651

HOSSZU zongora eladó. Ujarad, Rá-kóczi-ut 145. 6640

ALIG HASZNALT férfi télikabát kis termetre eladó. Kávin János-utca 9. a. 9. 6643

BORPARLAT kisebb és nagyobb mennyiségben kapható Farber Lajos cégnél, Arad. 6677

JÓKARBAN LEVŐ pianinó keresteti-k megvételre. Illés-u. 57. 6598

OLCSÓN ELADÓ egy valódi szörme garnitúra hermelin díszszel, hosszú szörme boa, fekete vattelinózott női gallér és tavaszi kabát, szürke szvet-ter és egy sötétzöld szövet ruha. Cim a kiadóban. 6682

MEGVÉTELRE KERESSEK fiatal sz.-bornáthgyi, dög vagy juhász-kutyát. Herman Kovászi. 6667

MEGERKEZETT egy waggon érett hagyma, ami maximális árban kap-ható. Azonkívül dinnye, káposzta, tök, sárgarépa allandóan raktáron. Ma vasárnap friss dinnye kapható. Lant-wák József, Arad. Telefon 615. 1141

FINOM csemegeszőlő kapható nagy-ban és kicsinyben Winkler József szőlő-birtokosnál, Batthyány-u. 11. Telefon 6124

ELADÓ 3 drb. új Mabilie rendszerű 150 literes szőlő sajtó és egy Mayfart bogyzó. Kucses Károly, Makó. 6247

ELADÓ egy körkemencével felépített já-rában levő oseróp és téglagyár, 11 hold földdel, asztalköves épületekkel és igen szép lakással, közvetlen a vasút állomás mellett. Cim a kiadóban. 6564

ALIG HASZNALT fűszerüzlet beren-dezés eladó. Cim a kiadóba. 6575

FOOTBALLCIPŐK megvételre keres-tenek. Cim a kiadóban. 6623

HASZNALT ÓLÓM megvételre keres-tenek Bővebbet a kiadóban. 2130

JÓKARBAN LEVŐ kerékpár eladó. Vécsey-utca 13. 6627

EGY 10 HP. magyar gazdasági céplég-garnitúra, magánjáró teljes felzere-léssel, egy műtrágya szóró gép, egy 3 HP. benzinnmotor fűrésszel, morzsoló-val és círokfejítővel, egy 8 HP. Clayton új szalmarázó tengely sűrűsven eladó. Megtekintethető Polonyi Sándornál Arad-Polg. 6625

NAGY ebédő szőnyeg, gardrob szek-rény és ebédő csillár eladó. Megte-kintethető 8-7-ig. Bővebbet Eötvös-utca 13. I. emelet. 6549

NŐI KALAP formázást 12 koronától kezdve vállal Kalap-bazár, Arad. 6377

UJ BUTORÜZLET Arad, Deák Fe-renc-utca 40a. mindennemű butor kap-ható jutányos áron Különösen ajánl amerikai íróasztalokat, egy szalon-garnitúrát, egy nagy garderohe szek-rényt. Wiegenfeld cég. 6073

Ingatlan.

MAGANHÁZ kerttel eladó. Illés-utca 86a. szám alatt. 6694

NAGY SÁNDOR-utca 9. számú ház el-adó. Bővebbet Kávin János-u. 54. 6686

WESSELÉNYI-UTCA 11. magánház kerttel eladó. Weinberger cipőüzlet, Vidor Sándornál. 6693

ELADÓ HÁZ Ujszentannán, érdeklődni Zimmermann István-féle nagyven déglőben, a Piac-téren. 6656

A VASUT közelében egy bérház eladó. Bővebbet Lövész-utca 4/a. 6653

BELVÁROSBAN 1 kisebb bérház el-adó. Értekezni Pöntenberg-utca 10. d. u. 4-5. 6666

VARJASSY LAJOS 120. sz. jókarban levő ház eladó. 6665

ERDELYI-UT 13. számú ház olcsón el-adó. 6641

BIRTOK 50-150 holdig megvételre vagy bérebe kerestetik. Ajánlatok tel-jes leirással, ár megjelöléssel Balogh Ferenc, Tasnád, Szilágy. címre küldendők. 6620

VILMOS-UTCA 2. számú ház eladó. Értekezhetni Ilona-utca 19. sz. alatt. 6643

CSIKY GERGELY-utca 20. sz. jól jö-vedelmező ház 50000 koronáért el-adó. 6669

ELADÓ HÁZ, melyben egy négyszobás lakás azonnal átvehető. Purgly Lajosné-utca 107. 6587

LAHNER GYÖRGY-utca 2. számú ház eladó. Bővebbet Tenczlingerhez, városkáz. 6594

MODERN adómentes magánház elfog-lalható lakással eladó. Bővebbet a ki-adóban. 6610

KÉT EMELETES modern adómentes és egy magánház elfoglalható 3-4 szo-bás lakásokkal, ugyszintén egy maha-goni zongora eladó. Cim a kiadótá-rolban. 5542

SZENT PÁL-u. 11. sz. alatti családi ház uri lakással, műhelynek, gyár-nak, esetleg raktárnak megfelelő emeletes mellék épülettel, üveggel fe-dett udvarral, szabad kézből eladó. Értekezhetni Welsz Mór Pankotán, Te-lefin 17 sz. 6499

PISKI TELEP, Főző-féle ház és ház-hely, szabad kézből eladó. Értekez-hetni lehet Balog Gyula utódai, Déva. 6473

Üzletek.

JÓFORGALMU kávéház teljesen kon-kurrenciá nélkül átadó. Megtudható a kiadóban. 6650

Oktatás.

FRANCIA SZÜLETÉSÜ urinfő oktatást nyújt francia nyelvben, irodalomban és társalgásban. Bővebbet Kerpel könyv-kereskedésben. 6517

SZAKKÉPZETT TANÍTÓNŐ zene-órákat jutányos árban vállal. Cim a kiadóban. 6600

Különbéle.

ELVESZETT egy arany láncokosatt Ber-esényi-utca 10-12. sz. alatt. Becsületos megtaláló kéretik Beresényi-u. 10. sz., Állami óvodának illő jutalom mellett át-adni. 6697

APRÓHIRDÍTÉSOK az Aradi Köz-löny részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Klein L. hirdetői és hírlapirodájában, Zrínyi-utca 6a s Kossuth-utcai papírüzletben.

Meghívó.

Gyorok hegyközsége

szőlőbirtokosai a folyó évi szept-ember 22-én, d. e. 9 órára Gyorok község-házához a tanács-teremben tartandó

Közülésre

ezennel meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. Az 1919. évi költségvetés megállapítása.
2. Az általános szüreti határidő kitűzése, a szüretelési munkabérek megállapításával.
3. Kisebteleges indítványok.

Gyorok, 1918. évi szept. hó 12-én.

Tabajdi Gyula Csorvinsky István
hegyk. jegyző. hegyk. elnök.